

**SIA "RĪGAS MEŽI"
NEKUSTAMO ĪPAŠUMU UN DERĪGO IZRAKTEŅU
STRATĒGIJA 2024. - 2030. GADAM**

Rīga, 2024

Izmantotie saīsinājumi

ANM	Atvaseļošanas un noturības mehānisms
ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
Dabas kapitāls	Visas ekosistēmas un dabas resursi (atjaunojamie un neatjaunojamie) ¹
DDPS	Dabas datu pārvaldības sistēma
ES	Eiropas Savienība
ESG	Vides, sociālie un pārvaldības aspekti
GIS	Ģeogrāfiskās informācijas sistēmas
ĪADT	Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas
Latvija 2030	Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030
LVĢMC	Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs
NAP2027	Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021. - 2027. gadam
NĪ	Nekustamie īpašumi
NVO	Nevalstiskās organizācijas
RM	SIA "Rīgas meži"
RM 2025	SIA "Rīgas meži" vidēja termiņa stratēģija 2019. - 2025. gadam
RM NĪ Stratēģija 2030	SIA "Rīgas meži" Nekustamo īpašumu un derīgo izrakteņu stratēģija 2024. - 2030. gadam
RPP 2027	Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021. - 2027. gadam
SEG	Siltumnīcefekta gāzu emisijas
SVID	Stipro un vājo pušu, iespēju un draudu analīze
TAPIS	Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēma
VPP 2027	Vides politikas pamatnostādnes 2021. - 2027. gadam
VZD	Valsts zemes dienests
Zemes vienības bez mežaudzēm	Teritorijas, kuras neparādās meža inventarizācijā

¹ Vides zinības un izglītība ilgtspējīgai attīstībai [[URL](#)]

SATURS

levads	4
1. Vispārējā informācija	5
2. NĪ, īpašumu daļu un to pārvaldības novērtējums	6
2.1 NĪ un derīgo izrakstu novērtējums	7
2.2 Pārvaldības novērtējums	10
2.3 Ārējie faktori	14
2.4 SVID analīze	19
3. Stratēģiskie uzstādījumi	21
4. Rīcības plāns	23
4.1 M1: Atvērta NĪ portfeļu pārvaldība, kas nodrošina pārdomātu un patstāvīgu lēmumu pieņemšanu	23
4.2 M2: Ekosistēmu pakalpojumu nodrošināšana, kas vērsta uz sabiedrības labklājības attīstību	25
4.3 M3: Daudzveidīga NĪ izmantošana, kas veicina nekoksnes ieņēmumu īpatsvara palielināšanos	29
4.4 Rīcības plāns katram NĪ portfelim	32
4.4.1 Pamata portfelis	32
4.4.2 Attīstāmais portfelis	35
4.4.3 Atsavināmais portfelis	37
4.4.4 Vērtīgo dabas teritoriju portfelis	39

IEVADS

RM NĪ Stratēģijas 2030 galvenais mērķis ir virzīt pārdomātu un atbildīgu dabas kapitāla pārvaldību tā, lai tiek veicināta nekoksnes ieņēmumu īpatsvara palielināšanās, vienlaikus rūpējoties par dabas vērtību saglabāšanu un sabiedrības labklājību.

RM NĪ Stratēģija 2030 izstrādāta, balstoties uz RM esošās situācijas izvērtējumu un RM sniegto informāciju, publiski par uzņēmumu pieejamo informāciju un ārējo iesaistīto pušu sniegto informāciju. Dokuments izstrādāts, izmantojot tādas metodes kā dokumentu saturs analīze, darba grupu sanāksmju organizēšana, intervijas ar RM un pašvaldību pārstāvjiem un ekspertu vērtējums, kā arī ievērojot Rīgas valstspilsētas pašvaldības NĪ pārvaldības vadlīnijas un starptautisku aktīvu pārvaldības ietvaru "Aktīvu pārvaldība ilgtspējīgai pakalpojumu nodrošināšanai". RM NĪ Stratēģijas 2030 izstrādē ņemtas vērā attīstības tendences Rīgā un tās apkārtnē, t.sk. pašvaldību, kurās atrodas RM piederošie NĪ, ilgtspējīgas attīstības stratēģijas, teritorijas plānojumi un attīstības programmas. Balstoties uz šiem aspektiem, tika raksturota esošā situācija un definēti būtiskākie izaicinājumi, kā arī veikta rezultātu apkopošana SVID analīzes formā.

RM NĪ Stratēģija 2030 aptver RM piederošo NĪ un to daļu, kā arī RM NĪ darījumu, izvērtējumu, iedalot RM NĪ četros portfeļos. Galvenais RM stratēģiskais uzstādījums ir kļūt par ilgtspējīgu dabas kapitāla pārvaldnieku, kas nodrošina sakoptu NĪ pieejamību sabiedrībai caur inovatīviem risinājumiem.

1. VISPĀRĒJĀ INFORMĀCIJA

RM ir Rīgas valstspilsētas pašvaldības kapitālsabiedrība, kuras vispārējais stratēģiskais mērķis ir "ilgtspējīgi apsaimniekot pašvaldības īpašumā esošās dabas teritorijas, lai panāktu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un pieaugumu, oglekļa piesaisti un uzkrāšanu, ekonomiskās un sociālās vērtības pieaugumu", kā arī "nodrošināt pašvaldības dārzu, parku, skvēru un citu pilsētvides objektu apsaimniekošanu, lai vairotu to pieejamību, dabas un kultūrvēsturiskās vērtības un iedzīvotāju labbūtību".

RM NĪ portfelī ietilpst vairāk nekā ~63 tūkst. ha teritoriju, t.sk. mežaudzes, zemes, ēkas un būves, inženierbūves u.c., kuru uzturēšanā tiek ievēroti ilgtspējīgi, zināšanās balstīti apsaimniekošanas principi. RM NĪ Stratēģija 2030 ietver RM piederošos īpašumus ~53 tūkst. ha platībā, kas atrodas Rīgā, kā arī Jūrmalas valstspilsētā un Ādažu, Ķekavas, Mārupes, Salaspils, Ropažu, Ogres, Olaines, Siguldas un Limbažu novados.

Uzņēmuma vīzija, kas definēta RM ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2035. gadam nosaka, ka RM ir labās prakses paraugs atbildīgā un inovatīvā meža resursu un pilsētvides dabas teritoriju apsaimniekošanā, kā arī nozīmīgākais Rīgas un tās apkārtnes zaļās infrastruktūras apsaimniekotājs. Pamatojoties uz vīziju, dokumentā ir izvirzīti šādi virsmērķi ²:

- nodrošināt finanšu ilgtspēju un attīstīt jaunus pakalpojumus;
- efektīvizēt iekšējos procesus;
- nodrošināt augstāko korporatīvās pārvaldības principu ievērošanu;
- nodrošināt ilgtspējīgu un klimatam pozitīvu resursu apsaimniekošanu, sniedzot būtisku ieguldījumu reģionālo klimatneitralitātes mērķu sasniegšanā;
- sekmēt darbinieku labbūtību, kā arī sabiedrības apmierinātību un informētību.

RM 2025 nodrošina RM pāreju uz ilgtspējīgu, zināšanās balstītu mežu, dārzu un parku apsaimniekošanu un resursu izmantošanas dažādošanu³. RM 2025 ilgtermiņa mērķi ietver arī NĪ izmantošanas plānošanu, dabas un vides aizsardzību, rekreācijas pasākumus, kas tieši attiecināmi uz RM NĪ Stratēģijas 2030 tvērumu, piemēram:

- darbinieku profesionālās kompetences, motivācijas un darba vides kvalitātes uzlabošana (pārvaldība);
- ieņēmumu dažādošana un palielināšana, piedāvājot pakalpojumus un produktus, kuri nav saistīti ar koksnes ražošanu un pārdošanu: izpēte, partnerības formu izvēle un sadarbības uzsākšana (ieņēmumu dažādošanai);
- zaļo teritoriju pieejamības uzlabošana sabiedrībai (sabiedrības labbūtība).

² SIA "Rīgas meži" ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2035. gadam

³ SIA "Rīgas meži" vidēja termiņa stratēģija 2019. - 2025. gadam [\[URL\]](#)

2. NĪ, ĪPAŠUMU DAĻU UN TO PĀRVALDĪBAS NOVĒRTĒJUMS

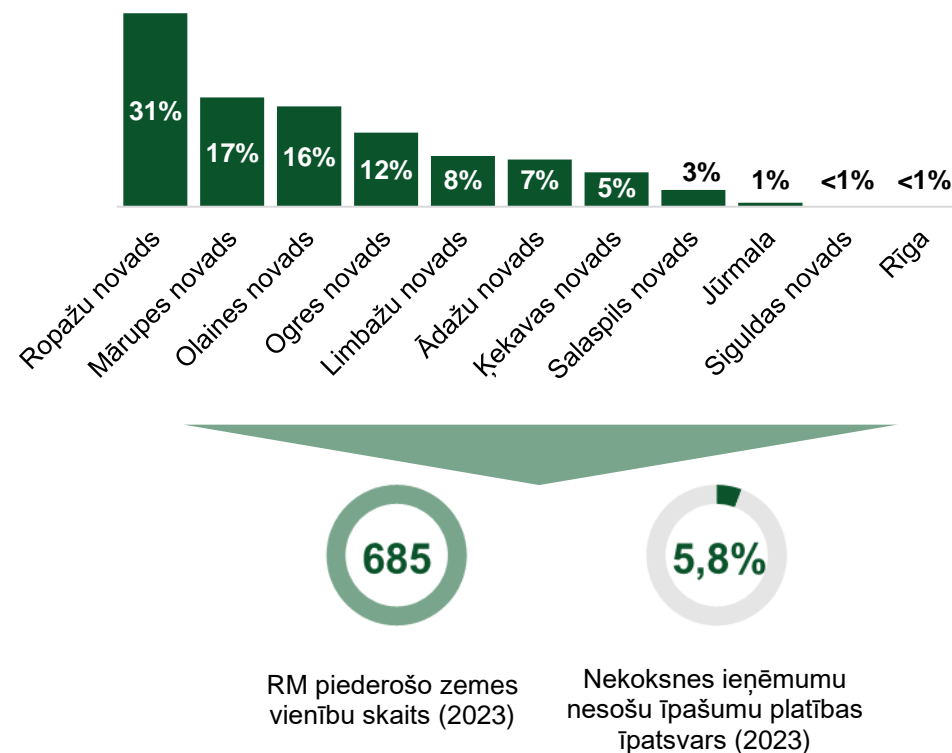
RM NĪ portfelis pēc platības (ha) tiek iedalīts tādos tipos kā mežaudzes (95%), purvi ⁴ (3,6%), meža zemes ar lauksaimniecības potenciālu (0,4%), citas zemes ⁵ (0,2%), pļavas (0,2%), ūdenskrātuves (0,2%), upes (0,1%) un ēkas un būves (<1%).

Kopumā RM piederošo zemes vienību skaits 2023. gadā ir 685.

Lielākā daļa RM īpašumu pēc platības atrodas Ropažu novadā (31%), tālāk seko Mārupes (17%), Olaines (16%) un Ogres (12%) novads. Pārējo pašvaldību teritorijās RM īpašumu īpatsvars ir zem 10%, t.sk. Limbažu novadā (8%), Ādažu novadā (7%), Ķekavas novadā (5%), Salaspils novadā (3%) un Jūrmalas valstspilsētā (1%). Rīgā un Siguldas novadā RM īpašumu īpatsvars ir mazāks nekā 1% (1. attēls).

No kopējās NĪ platības, ~5,8% no īpašumiem pēc platības ienes nekoksnes ieņēmumus.

1. attēls. NĪ platības iedalījums pēc atrašanās vietas, 2023 (%)

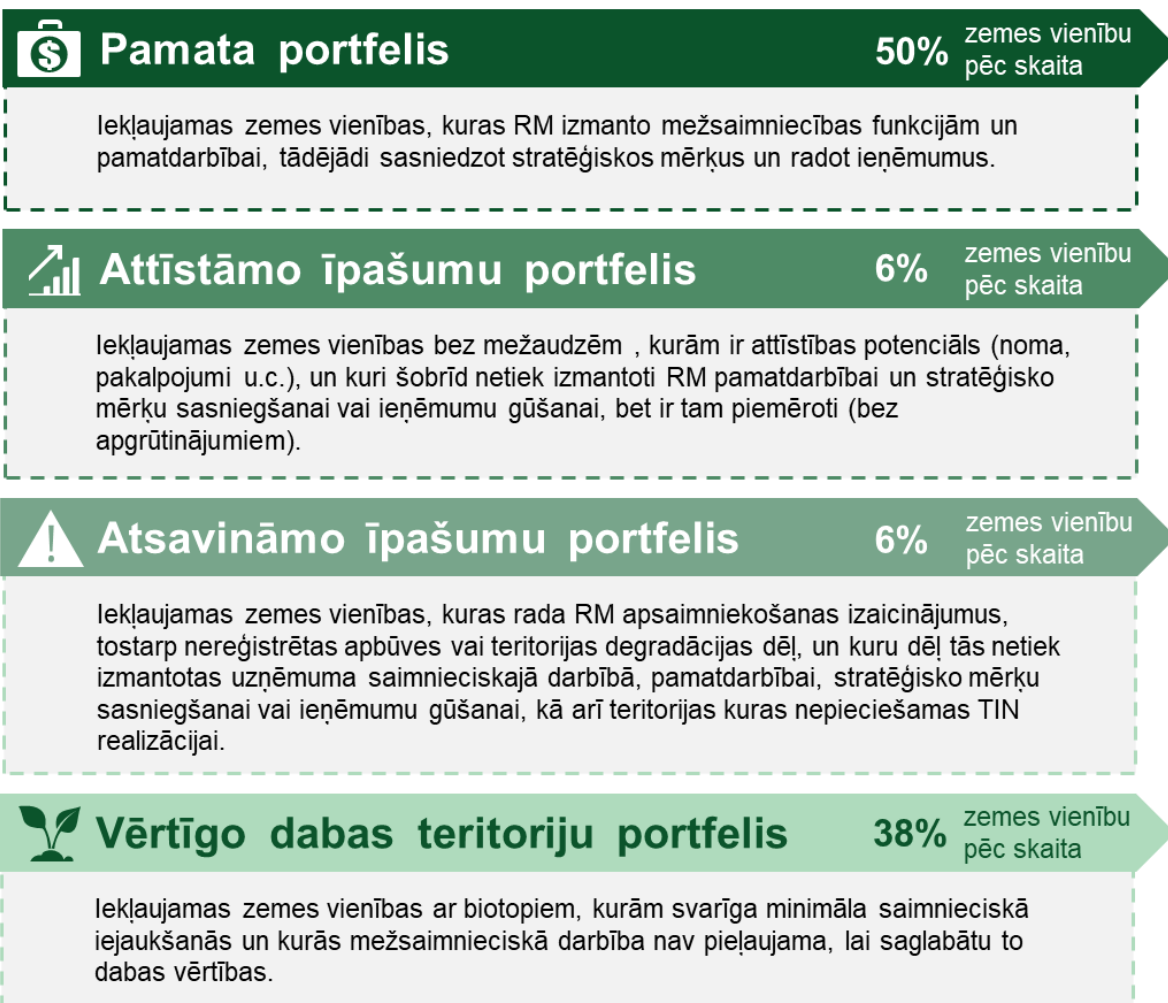

⁴ Iekļautas tādas zemes kategorijas kā *pārejas purvs, sūnu purvs un zāļu purvs*

⁵ Iekļautas tādas platības kā *zeme zem ēkām un pagalmiem, zeme zem ūdeņiem un pārējās zemes*

2.1 NĪ un derīgo izrakteņu novērtējums

NĪ un īpašumu daļu izvērtēšana un klasificēšana tiek skatīta zemes vienību līmenī. RM NĪ Stratēģijas 2030 ietveros NĪ ir iedalīti 4 grupās jeb portfeļos:

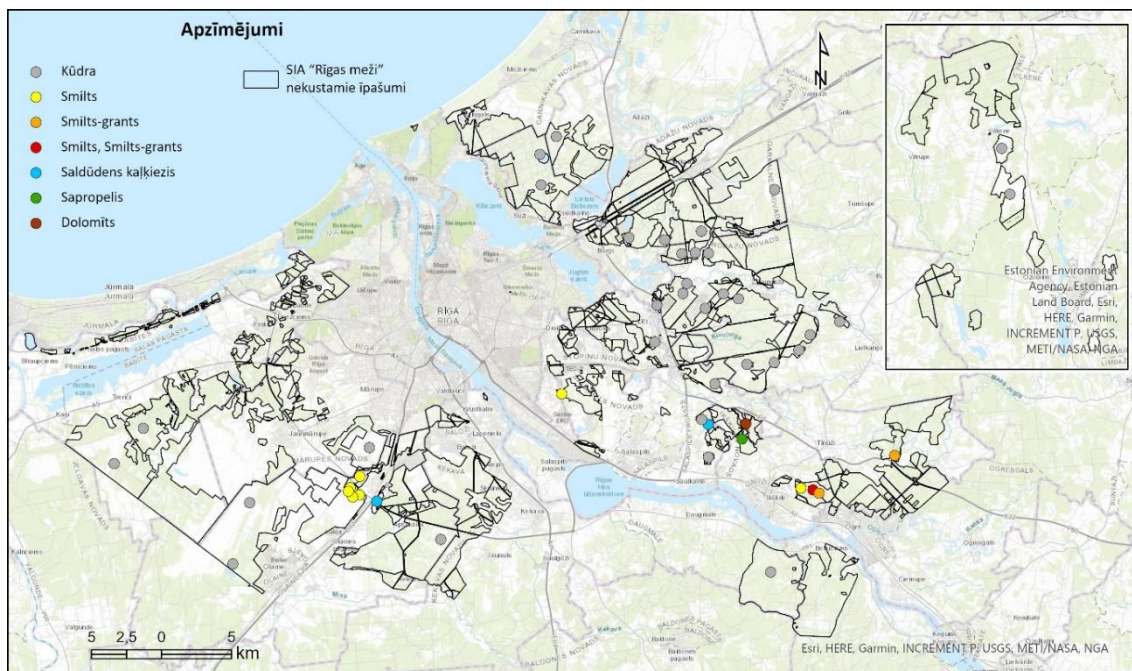

Pēc zemes vienību skaita (kopējais izvērtēto zemes vienību skaits ir 685), vislielākais portfelis ir pamata portfelis, kas ietver 50% RM īpašumā esošo zemes vienību. Otru lielāko portfeli (38%) veido vērtīgās dabas teritorijas. Attīstāmo īpašumu portfelis un atsavināmo īpašumu portfelis ir vismazākie portfeļi – katrā no tiem iekļauti 6% zemes vienību.

Derīgo izrakteņu izvērtējums

Saskaņā ar LVĢMC Zemes dzīļu informācijas sistēmas datiem, lielāko daļu RM teritorijā esošo atradņu veido kūdras atradnes (34 no 49 atradnēm). Skaita ziņā otrā nozīmīgākā atradņu daļa ir smilts atradnes (7 atradnes). Citu veidu derīgajiem izrakteņiem RM teritorijā ir viena līdz trīs atradnes. Vērtējot derīgo izrakteņu ieguves perspektīvas, nepieciešams ņemt vērā, ka būtiskas RM NĪ platības aizņem vērtīgas dabas teritorijas, kurās dabas vērtību saglabāšanas un pavairošanas nolūkā jebkāda veida saimnieciskā darbība nav pieļaujama vai ir ierobežota.

2. attēls. RM NĪ esošo derīgo izrakteņu atradņu izvietojums (derīgo izrakteņu veids)

Kartes labajā augšējā stūrī atsevišķi atainoti RM NĪ un atradnes Limbažu novadā. Atradņu izvietojums parādīts shematiski, kā atradņu laukumu viduspunkti.

Atbilstoši Meža valsts reģistrā pieejamajai informācijai, RM piederošajos kadastrs mežsaimnieciskās darbības ierobežojumi kopumā noteikti 14 323,47 ha lielās platībās. No tām 4 798,06 ha veido ĪADT teritorijas, piemēram, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts, dabas parks "Ogres Zilie kalni" un dabas liegums "Cenas tīrelis".

Saskaņā ar dabas datu pārvaldības sistēmā DDPS "Ozols" pieejamo informāciju RM NĪ ir reģistrēti 298 dižkoki vai potenciālie dižkoki. Tāpat RM NĪ ir izveidoti vairāki mikroliegumi biotopu aizsardzībai (34,09 ha) un sugu aizsardzībai (542,46 ha). Sugu papildu aizsardzībai noteiktas arī mikroliegumu buferjoslas 288,34 ha platībā. Informācija par ĪADT, kurās ietilpst RM piederošie īpašumi, to aizņemtās platības, kā arī normatīvais regulējums, kas nosaka atļautās un aizliegtās darbības konkrētajās teritorijās, apkopota RM iekšējos dokumentos.

Apkopojot sākotnējo informāciju par RM teritorijā konstatētajiem derīgajiem izrakteņiem, var secināt, ka lielākajā daļā atradņu ģeoloģiskā izpēte līdzšinēji nav veikta pietiekamā detalizācijas pakāpē un apjomā, lai datus izmantotu ģeoloģiskā potenciāla novērtēšanai kvalitatīvā un kvantitatīvā izteiksmē, t.sk. lai veiktu zemes dziļū resursu ekonomisko novērtējumu, un veiktu vides risku novērtējumu. Kopumā 40 no 49 RM teritorijā reģistrētajām derīgo izrakteņu atradnēm nav zināmas krājumu robežas.

Ģeoloģiskā izpēte pietiekamā detalizācijā (ir zināmas krājumu robežas) līdz šim veikta tikai 9 RM teritorijā reģistrētajām atradnēm. Nepieciešams ņemt vērā, ka analizējamo derīgo izrakteņu atradņu krājumu robežās ietilpstošajos īpašumos būtiskas platības aizņem vērtīgas dabas teritorijas, kurās svarīga ir minimāla saimnieciskā iejaukšanās vai arī saimnieciskā darbība nav pieļaujama, lai nodrošinātu tajās sastopamo dabas vērtību saglabāšanu.

Daļa no RM teritorijā esošajām derīgo izrakteņu atradnēm (K16860, Troļļu purvs; K16803, Cenas tīrelis; K16700, Ēbeļmuižas purvs) pašlaik ir iznomātas kūdras ieguvei. Iznomātajās platībās derīgo izrakteņu ieguve veicama saskaņā ar nomas nosacījumiem. Nepieciešams ņemt vērā, ka minēto atradņu krājumu robežās lielās platībās sastopami ES nozīmes biotopi un aizsargājamo sugu dzīvotnes, tādēļ, vērtējot no vides risku viedokļa, nav ieteicama jaunu derīgo izrakteņu ieguves tiesību nomas līgumu slēgšana ārpus esošo nomas līgumu platībām.

Salīdzinoši nesenā pagātnē kūdras ieguve veikta arī Medema purvā (K16804). Vides riski RM teritorijā ietilpstošās konkrētās atradnes krājumu robežās vērtējami kā zemi, tādēļ izvērtējama atradnes teritorijā ietilpstošo zemes vienību iznomāšana derīgo izrakteņu ieguvei.

Vērtējot kūdras ieguves potenciālu citās RM teritorijā reģistrētajās atradnēs, nepieciešams ņemt vērā Eiropas Komisijas rīcībpolitikas iniciatīvu kopuma 'The European Green Deal' paredzētās iniciatīvas attiecībā uz ES klimatneitralitātes mērķa sasniegšanu 2050. gadā. Tajās noteikts, ka purvi ir būtiski oglekļa piesaistes un uzkrāšanas dabiskie rezervuāri, kā arī dzīvotnes bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un pieaugumam. Līdz ar to ir jāizvērtē kūdras ieguves lietderība ieguvumu-zaudējumu kontekstā tuvāko dekāžu perspektīvā.

Raugoties no vides risku viedokļa, kā derīgo izrakteņu ieguvei potenciāli perspektīvas teritorijas uzskatāmas daļa no Pilupes dolomīta atradnes (B1309), divas Stopiņu saldūdens kaļķieža atradnes (B470, B473), kā arī Acones meža smilts atradne (B3042). Derīgo izrakteņu ieguves potenciālās ietekmes uz vidi novērtējums veicams saskaņā ar Likuma par ietekmes uz vidi novērtējumu prasībām.

2.2 Pārvaldības novērtējums

RM līdz šim izmantotā pieeja NĪ informācijas pārvaldībā, neskatoties uz tās spēju nodrošināt datu precizitāti un pieejamību, ir samērā vienkārša. Vienlaikus ir jāņem vērā, ka, neskatoties uz augstu individuālo datu kopu precizitāti, tās raksturo sistematizācijas un kategorizācijas trūkums (piemēram, datu kopām, kas raksturo noslēgtos nomas līgumus, finanšu datus, informāciju par NĪ, u.c.), kas apgrūtina efektīvu lēmumu pieņemšanu. Šobrīd savstarpēji integrētas ir RM iekšējās sistēmas, proti, mežu īpašumu apsaimniekošanas vadības sistēma *FOREMS* ar resursu vadības un grāmatvedības programmu *Horizon* un dokumentu vadības sistēmu *EDUS*, kā arī ir ārējas integrācijas ar *VZD*, *TAPIS*, *Zemesgrāmatu*, *Lursoft* un *BIS*. Šie dati būtu mērķtiecīgāk jāizmanto pārvaldības lēmumu pieņemšanā, kas pašlaik ir nepietiekami attīstīta un būtu jārisina RM NĪ Stratēģijā 2030. Nākotnē tiek plānota arī integrācija starp *BIS* un *EDUS*, lai nodrošinātu procesu efektīvizēšanu. Trūkumi informācijas analīzēs pieejā var tikt mazināti, pilnveidojot iekšējos normatīvos aktus, jo šobrīd uzņēmuma līmenī nav izstrādāts neviens stratēģisks dokuments (politika, stratēģija vai plāns), kas ietvertu vienotas NĪ pārvaldības vadlīnijas, t.sk. datus balstītu lēmumu pieņemšanai.

RM mērķtiecīgi attīsta sadarbību ar pašvaldībām, kas galvenokārt izpaužas plānošanas dokumentu izstrādes apspriedēs. Šie procesi norit efektīvi un parasti tiek uztverti pozitīvi no abām pusēm, kas norāda uz spējīgu sadarbību un kopīgu mērķu izpratni. Tomēr ir novērojama nepieciešamība pēc komunikācijas uzlabošanas ārpus formālās plānošanas dokumentu izstrādes. Tas nozīmē, ka, lai gan pašvaldībām un pārvaldības struktūrām ir veiksmīga mijiedarbība konkrētu uzdevumu veikšanai, RM ir jāveido kvalitatīvāks un regulārāks dialogs par citiem stratēģiskiem un operacionāliem jautājumiem, kas varētu veicināt abpusēju sapratni un paaugstinātu vispārējās pārvaldības efektivitāti. RM mēdz būt sarežģīts lēmumu pieņemšanas process un ilgs atbilžu sniegšanas laika periods, ko nākotnē būtu vēlams pilnveidot.

RM kopumā ir finansiāli stabils uzņēmums, kas uztur zemu kredītsaistību līmeni, tādējādi nodrošina stabilu finansiālo stāvokli arī nākotnē. Tomēr turpmāk zināmus izaicinājumus šajā jomā varētu radīt detalizētas izmaksu uzskaites trūkums par katru īpašumu. Piemēram, uzņēmumam varētu būt grūtības pamatot izdevumus saistībā ar jauniem ieņēmumu veidiem.

Pamatojoties uz RM NĪ darījumu analīzi laika periodam no 2019. līdz 2023. gadam, uzņēmuma nekoksnes ieņēmumu veidi iedalīti 8 kategorijās, izmantojot apzīmējumus, kas parādās tā ieņēmumu plūsmu uzskaitē (3. attēls).

3. attēls. Ieņēmumu veidu definējums

 <p>1. APSAIMNIEKOŠANA</p>	<p>1. Apsaimniekošana ietver zemes nomas līgumus par zemesgabalu lietošanu un apsaimniekošanu bez apbūves tiesībām (dzīvnieku kapsētas uzturēšana, NĪ uzturēšana).</p>
 <p>2. DERĪGO IZRAKTEŅU IEGUVE</p>	<p>2. Derīgo izrakteņu darījumus veido derīgo izrakteņu ieguves vietu izpēte, derīgo izrakteņu ieguve (kūdra, smilts) un rekultivācijas pasākumi.</p>
 <p>3. MEDĪBU TIESĪBAS</p>	<p>3. Medību tiesību nomas līgumi ietver tādus darījumus, ar kuriem tiek piešķirtas medību tiesības citai personai.</p>
 <p>4. REKREĀCIJA</p>	<p>4. Rekreācijas zonu iekārtošana un uzturēšana, kas attiecināma uz tādiem zemes nomas darījumiem, kur tiek iekārtotas rekreācijas zonas, kas pieejamas sabiedrībai (dabas parks, veikborda parks, golfa parks u.c.). Darījumi ar privātpersonām atpūtas zonas ierīkošanai personīgām vajadzībām.</p>
 <p>5. APBŪVES TIESĪBAS</p>	<p>5. Tehniskā infrastruktūra ietver apbūves tiesību darījumus tādām mērķim kā mobilo sakaru bāzes staciju projektēšana, izbūve un apsaimniekošana.</p>
 <p>6. SERVITŪTI</p>	<p>6. Servitūti īpašuma tiesību jomā (ierobežojumi) attiecas uz noteiktām tiesībām un ierobežojumiem, kas uzlikti uz īpašuma. Šīs tiesības var ietvert kādas citas personas zemes izmantošanu konkrētiem mērķiem, piemēram, piekļuvei, notekūdeņu izvadīšanai vai citām privilēģijām, neesot īpašniekam (piemēram, ceļa servitūts)⁶.</p>

⁶ Kadastrs.lv [\[URL\]](#)

7. APROBEŽOJUMI

7. Aprobežojumi īpašuma un zemes tiesību kontekstā attiecas uz apgrūtinājumiem vai ierobežojumiem attiecībā uz īpašuma izmantošanu. Šie ierobežojumi var ietvert servitūtus, ierobežojumus un citas juridiskas ierobežojošas tiesības, kas ietekmē īpašuma tiesības vai potenciālos izmantojumus, piemēram, aprobežojumi, kuri saistīti ar energoapgādes objekta ierīkošanu vai rekonstrukciju, elektronisko sakaru tīklu ierīkošanai vai rekonstrukcijai, kā arī centralizētas ūdensapgādes, centralizētās kanalizācijas sistēmas vai tās daļas ierīkošanai vai ekspluatācijai.

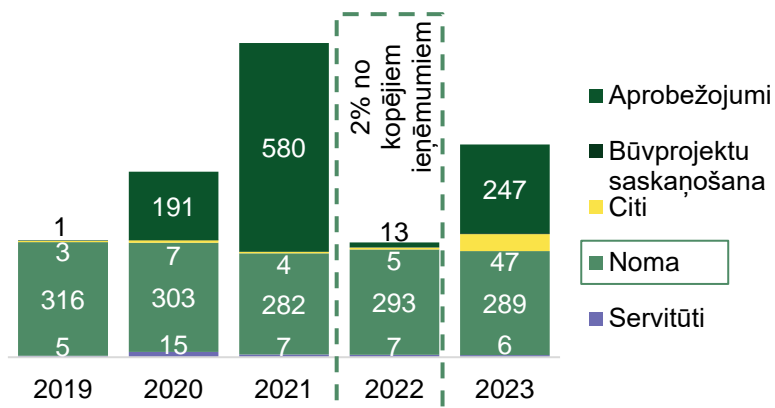
8. BŪVPROJEKTU SASKAŅOŠANA

8. Būvprojektu saskaņošana ir process, kurā tiek pārbaudīta un apstiprināta būvprojekta atbilstība normatīvajiem aktiem, tehniskajiem noteikumiem un citām prasībām⁷.

⁷ Vispārīgie būvnoteikumi (MK noteikumi Nr.500, 19.08.2014) [[URL](#)]

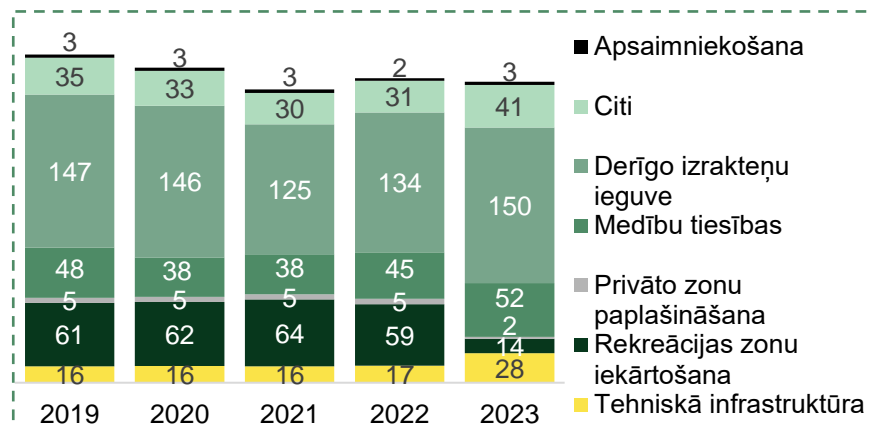
Būtiskāko NĪ darījumu analīze

4. attēls. Ieņēmumu apjoms pēc ieņēmumu veida, 2019.-2023.gads. (tūkst. EUR)

Lai arī nekoksnes ieņēmumi 2022.gadā veidoja vien 1,98% no RM kopējā ieņēmumu apjoma (neskaitot saņemtās dotācijas) un ~40% šo ieņēmumi tika iegūti no aprobežojumu darījumiem, kas ir saistīti ar Igaunijas-Latvijas trešā 330 kilovoltu (kV) starpsavienojuma būvniecību 2020. gadā u.c. darbībām, analīzes periodā nomas ieņēmumi ir bijis viens no uzņēmuma stabilākajiem ieņēmumu avotiem. Iemesls – nomas vērtību svārstības šajā periodā bija salīdzinoši nelielas.

5. attēls. Nomas ieņēmumu apjoms pēc nomas mērķa, 2019.-2023.gads. (tūkst. EUR)

Derīgo izrakteņu ieguve pārskata periodā ir bijusi dominējošais RM nekustamā īpašuma nomas mērķis, veidojot 47% no kopējiem nomas ieņēmumiem. Rekreācijas zonu iekārtošana ir otrs nozīmīgākais nomas mērķis, kas veidoja 17% no kopējā nekoksnes ieņēmumu apjoma. Arī šie nomas mērķi ir nodrošinājuši uzņēmumam stabilu ieņēmumu līmeni 2019.-2023.gadu griezumā.

96% no RM nekoksnes ieņēmumiem rada juridiskās personas, tas ir galvenais ieņēmumu avots un tos būtu jāuzskata par prioritāro klientu segmentu, pēc iespējas samazinot darījumus ar privātpersonām, kas pārskata periodā ienesa vien ~3% no nekoksnes ieņēmumiem.

2.3 Ārējie faktori

Šajā nodaļā raksturoti ārējie faktori, kas identificēti esošās situācijas izvērtējuma ietvaros un var būtiski ietekmēt RM NĪ Stratēģijas 2030 ieviešanu. Piemēram, viens no šādiem faktoriem ir RM NĪ portfeļa samazināšanās atsavināšanas darījumu dēļ, kas daudzos gadījumos ir saistīti ar Rīgas apkārtnes teritoriju attīstību. Papildus identificēts tāds faktors kā ar apmeklētāju plūsmu saistītie riski marķētās un nemarkētās takās.

Būtiski ņemt vērā, ka RM nākotnē piedāvājumiem pakalpojumiem ir jābūt saskaņotiem gan ar pašvaldību, kuru teritorijās atrodas uzņēmumam piederošie NĪ, prioritātēm, gan ES un nacionāla līmeņa stratēģiskiem mērķiem un no tiem izrietošiem politiskā atbalsta mehānismiem. Oglekļa piesaistes jautājuma aktualitāte arī norāda uz nepieciešamību būt informētiem par aktuālajām tendencēm un normatīvo regulējumu, lai maksimāli izmantotu visas pakalpojumu iespējas.

Meža platību samazināšanās RM NĪ portfelī

Veicot darījumus ar pašvaldībām, kur tās savu funkciju izpildei atsavina kādu no RM īpašumiem, RM NĪ portfelis var tikt samazināts un rodas nepieciešamība pēc jaunu īpašumu iegādes, lai kompensētu zaudētās platības. Šāda tipa atsavināšanu nevar ietekmēt, kā arī papildus jāņem vērā Rīgas apkārtnes attīstības temps, kas rezultējas jaunu būvniecības projektu attīstībā un tādējādi automātiski nozīmē papildu atsavināšanas gadījumus. Šis ir svarīgs ārējais faktors, kas negatīvi ietekmē uzņēmuma darbību jau šobrīd un turpinās to ietekmēt arī nākotnes perspektīvā.

Apmeklētāju plūsmu vadība

Viena no galvenajām iespējamajām problēmām attiecībā uz RM NĪ izmantošanu ir nekontrolētas apmeklētāju plūsmas, kas var izraisīt pastiprinātu antropogēno slodzi un atkritumu nonākšanu dabā. Apmeklētāji, kuri netiek efektīvi virzīti vai informēti par atkritumu savākšanas punktiem, var atstāt atkritumus dabā, radot gan estētiskas, gan ekoloģiskas problēmas.

Tāpat nekontrolētas apmeklētāju plūsmas var radīt spiedienu uz dabas resursiem. Piemēram, pārvietojoties ārpus noteiktām takām vai teritorijām, cilvēki var bojāt augsnes segumu un traucēt savvaļas dzīvniekus. Tāpēc ir jānosaka skaidri pastaigu maršruti. Tas ne tikai palīdzētu saglabāt dabas vērtības un bioloģisko daudzveidību, bet arī mazinātu negatīvo ietekmi uz vidi.

Efektīva apmeklētāju plūsmu pārvaldība varētu ietvert arī izglītojošu un informējošu darbību veikšanu, lai veicinātu sabiedrības izpratni par dabas resursu atbildīgu izmantošanu, veidojot un stiprinot jaunus paradumus attiecībā uz rīcību pret apkārtējo vidi, atpūtas vietu izvēli u.tml. Tāpat tā var ietvert informatīvu zīmju un ceļa norāžu izvietojumu, regulāru, aktīvu saziņu ar sabiedrību.

Konkurences radītie ierobežojumi

Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. panta pirmajā daļā noteikts, ka publiska persona savu funkciju efektīvai izpildei var dibināt kapitālsabiedrību vai iegūt līdzdalību esošā kapitālsabiedrībā, ja īstenojas viens no šādiem nosacījumiem⁸:

- 1) tiek novērsta tirgus nepilnība — situācija, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā;
- 2) publiskas personas kapitālsabiedrības vai publisku personu kontrolētas kapitālsabiedrības darbības rezultātā tiek radītas preces vai pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai;
- 3) tiek pārvaldīti tādi īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Ņemot vērā šos ierobežojumus, RM ir jāmeklē alternatīvi ieņēmumu avoti, kas varētu ietvert nekoksnes ieņēmumu veidu palielināšanu, piemēram, ekosistēmu pakalpojumu, tūrisma un atpūtas pakalpojumu attīstība, atjaunojamās enerģijas ražošana u.c., kas atbilstu VPIL 88. pantam. Daudzveidīgu ieņēmumu gūšanas veidu radīšana ir svarīga, lai mazinātu uzņēmuma atkarību no viena ieņēmumu avota, taču katram no potenciālajiem ieņēmumu gūšanas veidiem būtu nepieciešams veikt papildus ekonomisko un juridisko izvērtējumu, lai jaunie pakalpojumi nebūtu pretrunā ar normatīvo aktu nosacījumiem.

Neskaidrība ar oglekļa (CO₂) piesaistes sertifikācijas sistēmas regulējumu

Oglekļa piesaistes regulējums vēl šobrīd ietver neskaidrības, kas saistītas ar konkrētu metožu un pieeju atbilstību normatīvajiem aktiem un to īstenošanas mehānismiem. Šīs neskaidrības ietekmē potenciālo ieņēmumu gūšanu, ko varētu nodrošināt ar oglekļa piesaisti, SEG emisiju samazināšanu, apmežošanas praksi un meža apsaimniekošanas veida maiņu.

Katrā no šiem piemēriem slēpjas gan ieņēmumu gūšanas potenciāls mežu īpašniekiem un pārvaldītājiem, gan izmaiņas oglekļa piesaistē un uzkrāšanā. Taču skaidru vadlīniju trūkums (*RM NĪ Stratēģijas 2030 izstrādes laikā Eiropadome un Eiropas Parlaments tikai panāca provizorisks politisku vienošanos par regulas izveidi pirmajam ES līmeņa sertifikācijas ietvaram oglekļa piesaistei, uzglabāšanai u.c.*⁹) regulatīvajā vidē rada izaicinājumus. Piemēram, apmežošana var palielināt ilgtermiņa oglekļa piesaistes iespējas, bet tās efektivitāte un atbilstība normatīvajiem aktiem ir rūpīgi jāanalizē.

Teritorijas, kas tiek identificētas kā svarīgas biotopu aizsardzībai un CO₂ piesaistes veicināšanai jeb var nodrošināt iespējas attīstīt ekosistēmu pakalpojumus, nākotnē var tikt sasaistītas ar nodokļu atvieglojumiem vai citiem atbalsta mehānismiem. Tomēr šādu

⁸ Valsts pārvaldes iekārtas likums (13.12.2022 redakcija) [\[URL\]](#)

⁹ Climate action: Council and Parliament agree to establish an EU carbon removals certification framework [\[URL\]](#)

atvieglojumu un iespēju efektīva izmantošana ir atkarīga no skaidriem un saprotamiem normatīvajiem aktiem, kas pašlaik nav pilnvērtīgi izstrādāti.

Rīgas, tās apkārtnes un pašvaldību, kurās atrodas RM piederošie NĪ, attīstības plānošanas tendences

Rīgu un tās apkārtni veido Rīgas pilsēta kopā ar tuvējām dažāda lieluma pilsētām – Jūrmalu, Olaini, Jelgavu, Baldoni, Salaspili, Ogrī, Tukumu, Siguldu un citām Rīgas pilsētai piegulošām un tuvajām novadu pašvaldībām. Ņemot vērā to izvietojumu un relatīvi ērtu Rīgas sasniedzamību, ir izveidojušās spēcīgas funkcionālās saites, ko nosaka Rīgas kā ekonomiskā, finanšu un kultūras centra pievilcība un ko veicina iedzīvotāju ikdienas svārstmigrācija¹⁰ (regulāri ikdienas braucieni uz Rīgu no Pierīgas pašvaldībām un attālākām teritorijām darba, mācību, pakalpojumu saņemšanas vai jebkādā citā nolūkā¹⁰). Esošās situācijas izvērtējuma ietvaros ir identificēti četri svarīgākie faktori, kas, savstarpēji mijiedarbojoties, ietekmē arī RM piederošo NĪ attīstību un definē galvenos pieturpunktus veiksmīgai, vienotai teritoriālajai attīstībai. (6. attēls).

6. attēls. Rīgas un tās apkārtnes svarīgākie attīstības faktori

Labi attīstīta transporta infrastruktūra un efektīva loģistika veicina tirdzniecības attīstību un uzņēmējdarbības izaugsmi. Rīga un tās apkārtnes ir svarīgs tranzīta punkts, kas nodrošina ērtu preču plūsmu gan iekšzemē, gan starptautiski. Savukārt sabiedrībai ir svarīgs efektīvs sabiedriskais transports ikdienas mobilitātei.

Infrastrukturā attīstības objekti rada ietekmi uz NĪ attīstības iespējamiem virzieniem. Daļa teritoriju var tikt pārveidotas, atsavinātas dažādu objektu būvniecībai. Maģistrālās nozīmes lineārās satiksmes infrastruktūras elementi var ierobežot piekļuves iespēju zemes vienībām, apgrūtinot to apsaimniekošanu. Transporta infrastruktūras attīstības objekti ietekmē arī ainavas struktūru un tās pieejamību.

Jaunu infrastruktūras objektu plānošana un realizēšana vērtējama kontekstā ar derīgo izrakteņu ieguvī. Blakus attīstāmiem objektiem vai to tuvumā potenciāli ir iespēja veidot derīgo izrakteņu (smilts, grants u.c.) ieguves vietas. Satiksmes infrastruktūras attīstības rezultātā ietekmēta ainavas struktūra un potenciāli atsavināmās zemes vienības atrodas galvenokārt Mārupes, Olaines un Ropažu novados, kas saistītas gan ar Rīgas apvedceļa, gan Rail Baltica projektiem.

Rīgai un tās apkārtnē izteikti raksturīga svārstmigrācija¹⁰. Šis aspekts ietekmē ne tikai nepieciešamību pēc sakārtotas, attīstītas, vienotas transporta infrastruktūras un kvalitatīviem, pieejamiem atpūtas un rekreācijas pakalpojumiem, bet arī apdzīvotības blīvumu.

¹⁰ Rīcības plāns Rīgas metropoles areāla attīstībai (2020)

Mežu teritorijas, kas atrodas apdzīvotu vietu tuvumā, ir būtisks ainavu veidojošs elements, kas paaugstina NĪ vērtību, jo uzlabo vides kvalitāti un veicina veselīgu dzīvesveidu. Sabiedrības izglītošana un uzņēmuma sadarbība ar sabiedrību tā pārvaldībā esošo teritoriju rekreatīvajā izmantošanā var būt viens no veidiem, kā efektīvi izmantot dabas teritoriju un rekreācijas vietu potenciālu.

Iedzīvotāju skaitam Rīgā un tās apkārtnē arī turpmāk būs tendence pieaugt, kas veicinās jaunu apbūves teritoriju veidošanos. Paplašinoties apdzīvojumam, RM piederošie NĪ kļūs arvien nozīmīgāki ekosistēmu pakalpojumu sniegšanā, nodrošinot rekreācijas iespējas un estētiskas ainavas pieejamību. Sadarbība ar pašvaldībām var nodrošināt RM ieņēmumu gūšanu un/vai izdevumu segšanu, kas rodas šo NĪ apsaimniekošanas rezultātā. RM piederošo NĪ teritorijas ir svarīgi ainavu veidojoši elementi un tiem ir nozīmīga sociālā vērtība (tie nodrošina gan ikdienas dzīves kvalitāti, gan rekreācijas iespējas), tāpēc to potenciāla izmantošana (rekreācijas vietu izveide) un atbilstoša apsaimniekošana ir ieguldījums kopējā sabiedrības labklājības veicināšanā.

Vērtējot saimniecisko darbību Rīgā un tās apkārtnē RM NĪ tuvumā, secināts, ka rūpniecisko teritoriju ietekme ir salīdzinoši zema. Lielu daļu šo teritoriju veido lauksaimniecības zemes, kurās tiek audzēti dažādi augi un dzīvnieki, kas neietekmē mežsaimniecisko darbību RM NĪ.

NĪ attīstības plānošanas sasaiste ar ES, nacionāla, reģionāla un pašvaldības līmeņa politikas plānošanas dokumentiem

Gan ES, gan nacionāla un reģionāla līmeņa politikas plānošanas dokumentos atrodamas nostādnes, uzdevumi vai mērķi, kas atbalsta un atsevišķos līmeņos paredz ieviest darbības, kas atbilst RM NĪ Stratēģijā 2030 noteiktajiem mērķiem.

Izstrādājot RM NĪ Stratēģiju 2030, ir pievērsta uzmanību arī globāla mēroga plānošanas dokumentos izvirzītajiem mērķiem un nostādnēm. Tajā ņemti vērā visi 17 Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) ilgtspējīgas attīstības mērķi, taču kā prioritāri izvirzīti četri mērķi, kas ir ciešā sasaistē ar RM NĪ Stratēģijā 2030 izvirzītajiem mērķiem: (8) cienīgs darbs un ekonomiskā izaugsme, (12) atbildīgs patēriņš un ražošana, (13) rīcība klimata jomā, (15) dzīvība uz zemes ¹¹.

ES Meža stratēģijas un Eiropas Zaļā kursa mērķi un prioritātes veiksmīgi sasauca ar RM NĪ Stratēģijā 2030 izvirzītajiem mērķiem. Tajos definētie rīcības virzieni un uzdevumi saistīti gan ar ekosistēmu pakalpojumu attīstību, gan nekoksnes ieņēmumu gūšanu, kā arī nosaka principus īpašumu pārvaldības sistēmas sakārtošanai un attīstībai, t.sk. uzņēmumu digitālajai transformācijai. Tāpat ES Meža stratēģija nosaka pasākumu kopumu, kas īstenojams, lai līdz 2030. gadam panāktu SEG emisiju samazinājumu par vismaz 55%, bet līdz 2050. gadam – klimatneitralitāti ES. Risinot sociālos, ekonomiskos un vides aspektus kopā, ES Meža stratēģijas mērķis ir nodrošināt ES mežu daudzfunkcionalitāti, veicināt ilgtspējīgu apsaimniekošanu un alternatīvas mežsaimniecības nozares.

¹¹ ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķi [\[URL\]](#)

Savukārt Latvijas mēroga plānošanas dokumenti konkretizē un atbalsta ES līmeņa mērķu ieviešanu nacionālā līmenī. Latvija 2030 un NAP2027 izvirza nepieciešamās darbības un sasniedzamos mērķus, kas attiecināmi uz visiem RM NĪ Stratēģijā 2030 definētajiem mērķiem.

Latvijas stratēģija klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050. gadam izvirza risinājumus virzībā uz klimatneitralitāti, kas ir saistīti arī ar RM NĪ stratēģijas mērķiem – CO₂ piesaistes palielināšana, ilgtspējīga enerģētika, patēriņš un ražošana, lauksaimniecība un mežsaimniecība, visaptveroša energoefektivitāte¹².

RM NĪ Stratēģijā 2030 iestrādāti RM Korporatīvās atbildības un ilgtspējas politikas mērķi un virzieni. Politika atspoguļo uzņēmuma izpratni par atbildīgu, ētisku un tālredzīgu komercpraksi un pieeju šādas prakses īstenošanā. Tā izstrādāta ar mērķi sekmēt RM stratēģisko mērķu atbildīgu un ilgtspējīgu īstenošanu, identificējot faktoros un instrumentos, kas ļauj līdzsvarot vides, sociālās atbildības un ekonomiskās dzīvotspējas vajadzības. Politikas attīstības virzieni: Vides dimensija (mūsdienīga un atbildīga zaļās infrastruktūras apsaimniekošana, neradot kaitējumu videi un cilvēkiem; bioloģiskās daudzveidības saglabāšana; pārdomāta klimata pārmaiņu vadība; efektīva vides izglītības programmu īstenošana); Sociālā dimensija (vietējo kopienu labbūtības un attīstības sekmēšana; esošo dabas un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšana un jaunu radīšana); pārvaldības dimensija¹³.

¹² Stratēģija Latvijas klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050.gadam [\[URL\]](#)

¹³ SIA "Rīgas meži" Korporatīvās atbildības un ilgtspējas politika [\[URL\]](#)

2.4 SVID analīze

1. tabula. SVID analīzes galvenie secinājumi

Stiprās puses	Vājās puses
<ul style="list-style-type: none"> • RM ir ļoti pieredzējis dabas teritoriju pārvaldītājs un apsaimniekotājs; NĪ pārvaldības pieejas pilnveide ir uzņēmuma stratēģiskā prioritāte. • RM īpašumā ir lielas NĪ aktīvu platības, ko var izmantot nozīmīgu ekonomisko, vides un sociālo vērtību radīšanai. • RM rīcībā ir daudzpusīgi, kvalitatīvi NĪ dati, kas tiek apkopoti mērķtiecīgi un sistemātiski, kā arī regulāri aktualizēti. • Uzņēmums ir finansiāli stabils, jo tam nav pārlietu lielas kredītsaistības, kā arī tam ir laba reputācija, par ko liecina sadarbības partneru pozitīvais novērtējums. • RM valdes locekļi ir kompetenti un ieinteresēti NĪ attīstības jautājumos, kā arī starp viņiem ir skaidri noteikts atbildības jomu sadalījums. RM ir izveidota specializēta struktūrvienība – NĪ pārvaldības daļa –, kas nodrošina starpdisciplināru sadarbību ar citām uzņēmuma struktūrvienībām un ārējiem partneriem. RM komandā ir zinoši un pieredzējuši NĪ speciālisti. • RM ir spēcīgs sadarbības partneris, kas veiksmīgi sastrādājas un risina problēmas kopā ar pašvaldībām. • Pārdomāta, atbildīga un ilgtspējīga NĪ apsaimniekošanas prakse, laicīgi brīdinot pašvaldības un iedzīvotājus par plānotajiem darbiem. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sarežģīts lēmumu pieņemšanas process un garš dokumentu aprites process mēdz aizkavēt atbilžu sniegšanas ātrumu. • Neregulāra komunikācija ar pašvaldībām apgrūtina/ierobežo sadarbību. • Augsts privātpersonu īpatsvars NĪ nomas līgumos (~15%) ar ļoti zemu atdevi (~3% no ieņēmumiem 2023. gadā). • Precizitātes trūkums informācijā par konkrētiem zemes gabaliem un IT sistēmu zemā savstarpējās integrācijas pakāpe. Informācija reti tiek pielietota stratēģisku lēmumu pieņemšanā par NĪ attīstību. • Izmaksu uzskaites trūkums NĪ līmenī, kas ierobežo pilnvērtīgu NĪ pārvaldību. • Vājas darbinieku zināšanas par būtiskiem ilgtspējas jeb vides, sociālajiem un pārvaldības (ESG) aspektiem, augsta tehnisko darbinieku mainība un nepietiekami attīstīta digitālo rīku izmantošanas kultūra (zems digitālās prasmes līmenis).

Iespējas	Draudi
<ul style="list-style-type: none"> • Vispārējās NĪ pārvaldības efektivitātes uzlabošana, attīstot kvalitatīvu dialogu ar pašvaldībām par stratēģiskajiem, operacionālajiem u.c. jautājumiem. • Jaunu pakalpojumu un iniciatīvu ieviešana ar mērķi gan rast papildu ieņēmumu avotus, gan arī nodrošināt priekšrocības iedzīvotājiem (primāri Rīgā un tās apkārtnē): <ul style="list-style-type: none"> ○ Sadarbības attīstīšana ar būvniecības uzņēmumiem, piedāvājot tiem RM NĪ teritorijās iegūtos derīgos izrakteņus. ○ Saules un vēja enerģijas iegūšanas sistēmu izvietošana RM piederošo NĪ teritorijā, kur to potenciālā atdeve pārsniegtu mežizstrādes ieņēmumus, radot papildu ieņēmumus. ○ RM piederošo NĪ teritoriju nokartēšana un mobilo sakaru torņu izbūves vajadzībām piemērotāko teritoriju noteikšana; sadarbības attīstīšana ar telekomunikāciju uzņēmumiem. ○ Meža apsaimniekošanas veida maiņa ar mērķi palielināt CO₂ piesaistes un uzkrāšanas apjomus, tā gūstot papildu ieņēmumus, kas palīdzētu uzņēmumam augt un attīstīties. ○ Rekreācijas pakalpojumu attīstība gan pašu spēkiem, gan sadarbībā ar pašvaldībām, veidojot vienotu piedāvājumu, kas varētu radīt arī papildu ieņēmumus. Dabas parku attīstība, putnu vērošanas torņu izvietošana RM NĪ teritorijās. ○ Bioloģisko atkritumu savākšanas laukumu/ kompostēšanas vietu izveide gan uzņēmuma, gan pašvaldību iedzīvotāju vajadzībām. ○ Konsultāciju/ ekspertīzes sniegšana pašvaldībām, daloties ar savām zināšanām un pieredzi mežsaimniecības jomā. ○ Sadarbības attīstība ar citām Rīgas valstspilsētas pašvaldības kapitālsabiedrībām (piemēram, šķeldas sagatavošana un pārdošana apkures vajadzībām SIA "Rīgas siltums"). • ES Struktūrfondu, ANM un nacionālā līdzfinansējuma pieejamība. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pašvaldību plānošanas dokumentos paustā nostāja pret derīgo izrakteņu ieguvu un citām potenciālām RM ieņēmumu gūšanas aktivitātēm. • Iespējamie ierobežojumi attiecībā uz derīgo izrakteņu ieguvu NĪ teritorijās, kurās ir identificētas noteiktas dabas vērtības (piemēram, ES nozīmes biotopi). • Sabiedrības pretestība jaunu darbības veidu, kas saistīti ar vēja vai saules parku izveidi attīstībai; vēja enerģijas ražošanai nepieciešamās infrastruktūras ierobežotās izvietošanas iespējas apdzīvotu vietu tuvumā. • Neskaidrība ar CO₂ piesaistes sertifikācijas sistēmas regulējumu. • Nekontrolētas apmeklētāju plūsmas var radīt vides degradācijas riskus, atkritumu nonākšanas un/vai palielināšanās riskus rekreācijas teritorijās. • No normatīvajiem aktiem izrietošie konkurences ierobežojumi, kas samazina RM iespējas brīvi izvēlēties saimnieciskās darbības veidus. • Politisko lēmumu mainība līdz ar Rīgas valstspilsētas pašvaldības vēlēšanu ciklu. • Patvaļīga būvniecība RM piederošo NĪ teritorijās. • Pašvaldību teritoriju plānojumu neatbilstība RM izvēlēm un plāniem.

3. STRATĒĢISKIE UZSTĀDĪJUMI

RM NĪ Stratēģijas 2030 vīzija un galvenie attīstības mērķi ir balstīti uz trīs principiem, kas ievēroti arī galveno NĪ pārvaldības attīstības mērķu definēšanā: atvērta NĪ pārvaldība, ekosistēmu pakalpojumu nodrošināšana sabiedrībai un nekoksnes ieņēmumu veicināšana. Katram no šiem mērķiem ir definēti trīs rīcības virzieni, kas tiek tālāk detalizēti izvērtēti konkrētākās darbībās šīs stratēģijas rīcības plānā.

7. attēls. RM NĪ Stratēģijas 2030 stratēģiskais ietvars

Stratēģijas vīzija		
SIA "RĪGAS MEŽI" IR ILGTSPĒJĪGS DABAS KAPITĀLA PĀRVALDNIĒKS, KAS NODROŠINA SAKOPTU NEKUSTAMO ĪPAŠUMU PIEEJAMĪBU SABIEDRĪBAI CAUR INOVATĪVIEM RISINĀJUMIEM		
Galvenie attīstības mērķi līdz 2030. gadam		
M1: Atvērta nekustamo īpašumu portfeļu pārvaldība, kas nodrošina pārdomātu un patstāvīgu lēmumu pieņemšanu	M2: Ekosistēmu pakalpojumu nodrošināšana, kas vērsta uz sabiedrības labklājības attīstību	M3: Daudzveidīga nekustamo īpašumu izmantošana, kas veicina nekoksnes ieņēmumu īpatsvara palielināšanos
Rīcības virzieni līdz 2030. gadam		
RV1: Digitalizācijas iespēju integrēšana pārvaldības jautājumu risināšanā	RV1: Dabas aizsardzības un līdzsvarotas izmantošanas veicināšana	RV1: Ieņēmumu gūšana no NĪ darījumiem
RV2: Personāla kompetenču attīstība	RV2: Ilgtermiņa partnerību un sabiedrības līdzdalības veicināšana	RV2: Saimnieciskās darbības dažādošana
RV3: Iekšējo normatīvo aktu pilnveidošana	RV3: Ekonomisko stimulu un kompensācijas mehānismu izveidošana	RV3: Inovatīvu NĪ izmantošanas veidu radīšana un ieviešana

M1: Atvērta NĪ portfeļu pārvaldība, kas nodrošina pārdomātu un patstāvīgu lēmumu pieņemšanu

Mērķis atspoguļo RM stratēģisko iniciatīvu uzlabot un efektīvākt uzņēmuma NĪ portfeļa pārvaldību, lai nodrošinātu stratēģisku pieeju tā teritoriju attīstībai un apsaimniekošanas darbu plānošanai, pieņemot kvalitatīvos un uzticamos datus balstītus lēmumus. Šis mērķis paredz turpmāku datu sistēmu pilnveidošanu NĪ pārvaldībā, nodrošinot caurskatāmību un pieejamību informācijai par NĪ portfeli, kas ļauj veidot ciešāku sadarbību gan uzņēmuma iekšienē, gan ar ārējiem partneriem. Rezultātā tiks veicināts decentralizētāks lēmumu pieņemšanas process, kas nodrošinās iespēju atbildīgajiem darbiniekiem virzīt NĪ pārvaldības mērķu sasniegšanu, pamatojoties uz savām

zināšanām un pieredzi, kā arī kvalitatīviem un uzticamiem datiem. Šī mērķa īstenošanai ir noteikti trīs rīcības virzieni: **1) digitalizācijas iespēju integrēšana pārvaldības jautājumu risināšanā, 2) personāla kompetenču attīstība, 3) iekšējo normatīvo aktu pilnveidošana.**

M2: Ekosistēmu pakalpojumu nodrošināšana, kas vērsta uz sabiedrības labklājības attīstību

Šī mērķa pamatā ir ekosistēmu pakalpojumu izstrāde un ieviešana Rīgā un tās apkārtnē vietās, kur atrodas RM pārvaldībā esošie NĪ, tādējādi īstenojot klimatam un bioloģiskai daudzveidībai vislabvēlīgākās meža apsaimniekošanas prakses. Ekosistēmu pakalpojumi ietver ne tikai dabas kapitāla saglabāšanu un aizsardzību, bioloģiskās daudzveidības veicināšanu, ekosistēmu atjaunošanu un uzturēšanu, bet arī veicina uzņēmējdarbības attīstību. Piemēram, nodrošinot piemērotas vides izveidi un atbalstu inovatīvām biznesa idejām, kas var stimulēt Rīgas un tās apkārtnes ekonomisko attīstību un RM konkurētspēju.

Mērķī ir ietverta arī derīgo izrakteņu ieguves iespēju apzināšana un paplašināšana, kas var nodrošināt papildu ieņēmumus RM, vienlaikus ņemot vērā dabas vērtību aizsardzības nepieciešamību. Mērķa sasniegšana ne tikai uzlabos Rīgas un tās apkārtnes iedzīvotāju dzīves kvalitāti un veicinās sabiedrības veselību, bet arī nodrošinās sociāli ekonomiskos ieguvumus sabiedrībai, ko ļauj nodrošināt ilgtspējīga un atbildīga resursu izmantošana. Šī mērķa izpildei noteikti trīs rīcības virzieni: **1) dabas aizsardzības un līdzsvarotas izmantošanas veicināšana, 2) ilgtermiņa partnerību un sabiedrības līdzdalības veicināšana, 3) ekonomisko stimulu un kompensācijas mehānismu izveidošana** (*kompensācijas jeb atlīdzības mehānismi, kas ir vērsti uz ekonomisku atlīdzību par dabas resursu saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu*).

M3: Daudzveidīga NĪ izmantošana, kas veicina nekoksnes ieņēmumu īpatsvara palielināšanos

Mērķis ir vērsts uz daudzpusīgu NĪ izmantošanu, lai palielinātu gūtos ieņēmumus ārpus mežsaimnieciskās darbības. Tā īstenošana veicinās daudzveidīgu NĪ pielietojumu, piemēram, atpūtai un rekreācijai, alternatīvas enerģijas ražošanai, kā arī citu inovatīvu projektu attīstībai, kas var radīt nekoksnes ieņēmumus. Šis mērķis atspoguļo RM vēlmi dažādēt savu darbību un rast jaunus, radošus veidus, kā efektīvi izmantot savus resursus, vienlaikus veicinot uzņēmuma finansiālo stabilitāti un atbalstot Korporatīvās atbildības un ilgtspējas politikā definētos prioritāros ilgtspējas virzienus un principus katrā no būtiskākajām ilgtspējas dimensijām¹⁴. Šī mērķa izpildei ir noteikti rīcības virzieni: **1) ieņēmumu gūšana no NĪ darījumiem, 2) saimnieciskās darbības dažādošana, 3) inovatīvu NĪ izmantošanas veidu radīšana un ieviešana.**

¹⁴ SIA "Rīgas meži" Korporatīvās atbildības un ilgtspējas politika [[URL](#)]

4. RĪCĪBAS PLĀNS

Atbilstoši RM NĪ Stratēģijas 2030 vīzijai, kā arī izvirzītajiem mērķiem, ir izstrādāts rīcības plāns. Katram rīcības virzienam ir noteikts savs darbību kopums (sasaistē ar atbilstošo mērķi), kas ietver esošās situācijas izvērtējuma rezultātos balstītas darbības. Tādā veidā šis plāns tiek pielāgots praktiskai ieviešanai, nodrošinot iespēju noteikt atbildīgos un deleģēt uzdevumus. Katrai no darbībām norādīts primārais finansējuma avots, kā arī atbilstošas ES fondu finansējuma programmas. Tomēr jāuzsver, ka lielāko daļu darbību paredzēts īstenot no RM ikgadējā budžeta līdzekļiem.

4.1 M1: Atvērta NĪ portfeļu pārvaldība, kas nodrošina pārdomātu un patstāvīgu lēmumu pieņemšanu

Rīcības virziens	Darbība	Atbildīgais	Līdzatbildīgais	Sākuma termiņš	Beigu termiņš	Finansējums
1.1. Digitalizācijas iespēju integrēšana pārvaldības jautājumu risināšanā	1.1.1. Esošās NĪ pārvaldības sistēmas pilnveidošana, integrējot dažādus iekšējos resursus un optimizējot datu izmantošanu	Par stratēģiskās vadības, korporatīvās pārvaldības, ilgtspējas, komunikācijas un NĪ jautājumiem atbildīgais valdes loceklis	NĪ pārvaldības daļa, Administratīvā daļa, Mežsaimniecības daļa	2024	2026	RM finansējums / ES Fondu finansējums (SAM 1.3.1. Pasākums 1.3.1.1.)
	1.1.2. Telpiskās informācijas pārvešana par teritoriju funkcionālajām zonām no pašvaldību teritorijas plānojumiem (piemēram, izmantojot TAPIS)		Mežsaimniecības daļa, NĪ pārvaldības daļa	2025	2026	RM finansējums / ES Fondu finansējums (SAM 1.3.1. Pasākums 1.3.1.1.)
	1.1.3. Digitālu risinājumu ieviešana RM ikdienas darbu optimizēšanai		NĪ pārvaldības daļa, Administratīvā daļa	2024	2026	RM finansējums / ES Fondu finansējums (SAM 1.3.1. Pasākums 1.3.1.1. & SAM

Rīcības virziens	Darbība	Atbildīgais	Līdzatbildīgais	Sākuma termiņš	Beigu termiņš	Finansējums
	1.1.4. NĪ portfeļu līmeņa ieņēmumu/ izmaksu sistēmas ieviešana	Par finanšu vadības, administratīvajiem un juridiskajiem jautājumiem atbildīgais valdes loceklis	Mežsaimniecības daļa, Finanšu vadības un grāmatvedības daļa	2024	2029	RM finansējums
1.2. Personāla kompetenču attīstība	1.2.1. Darbinieku zināšanu un prasmju pilnveide par NĪ pārvaldību (t.sk. aktuālajām tendencēm NĪ pārvaldības jomā Latvijā un pasaulē)	Par stratēģiskās vadības, korporatīvās pārvaldības, ilgtspējas, komunikācijas un NĪ jautājumiem atbildīgais valdes loceklis	Personāla attīstības un ilgtspējas vadības daļa	Pastāvīgi	Pastāvīgi	RM finansējums
	1.2.2. Individuālo koučinga sesiju nodrošināšana NĪ pārvaldības daļas darbiniekiem		Personāla attīstības un ilgtspējas vadības daļa	Pastāvīgi	Pastāvīgi	RM finansējums
	1.2.3. Mācību nodrošināšana par mākslīgā intelekta un procesu automatizācijas iespējām		Personāla attīstības un ilgtspējas vadības daļa, Administratīvā daļa	Pastāvīgi	Pastāvīgi	RM finansējums
	1.2.4. Koprades procesa organizēšana, kura ietvaros RM darbiniekiem būtu iespēja piedāvāt inovatīvus risinājumus RM ikdienas darbu uzlabošanai/efektivizēšanai		Administratīvā daļa NĪ pārvaldības daļa, Mežsaimniecības daļa	Pastāvīgi	Pastāvīgi	RM finansējums
	1.2.5. Teorētiski pamatotas ¹⁵ darbinieku kompetenču attīstības kartes izveidošana		NĪ pārvaldības daļa, Personāla attīstības un ilgtspējas vadības daļa	2025	2025	RM finansējums
1.3. Iekšējo normatīvo aktu pilnveidošana	1.3.1. Struktūrvienību vadītāju pilnvaru un atbildības jomu paplašināšana, lai efektīvizētu ikdienas darbu procesu	Par stratēģiskās vadības, korporatīvās pārvaldības, ilgtspējas, komunikācijas	Juridiskā daļa	2024	2024	RM finansējums

¹⁵ Teorētiski pamatota darbinieku kompetenču attīstības karte – rīks, kas izstrādāts izmantojot metodes, kas balstās uz dažādām teorijām un pētījumiem.

Rīcības virziens	Darbība	Atbildīgais	Līdzatbildīgais	Sākuma termiņš	Beigu termiņš	Finansējums
	1.3.2. Iekšējo normatīvo aktu pilnveidošana	un NĪ jautājumiem atbildīgais valdes loceklis	NĪ pārvaldības daļa, Mežsaimniecības daļa	2024	2024	RM finansējums
	1.3.3. Detalizēta pārvaldības plāna izstrāde katram NĪ portfelim		NĪ pārvaldības daļa, Mežsaimniecības daļa	2025	2027	RM finansējums

4.2 M2: Ekosistēmu pakalpojumu nodrošināšana, kas vērsta uz sabiedrības labklājības attīstību

Rīcības virziens	Darbība	Atbildīgais	Līdzatbildīgais	Sākuma termiņš	Beigu termiņš	Finansējums
2.1. Dabas aizsardzības un līdzsvarotas izmantošanas veicināšana	2.1.1. ES nozīmes biotopu apsaimniekošana to kvalitātes nodrošināšanai un uzlabošanai	Par mežsaimniecības, mežizstrādes un koksnes izstrādājumu ražošanas jautājumiem atbildīgais valdes loceklis	Mežsaimniecības daļa	Pastāvīgi	Pastāvīgi	RM finansējums
	2.1.2. Apdzīvotu vietu tuvumā esošo dabas teritoriju aizsardzība, izveidojot buferzonas un veicot mežsaimniecības darbības, kas uzlabo dabas un rekreācijas vērtības, nemazinot bioloģisko daudzveidību un nodrošinot mežaudžu ilgtspējīgu attīstību		Mežsaimniecības daļa	Pastāvīgi	Pastāvīgi	RM finansējums
	2.1.3. Rekreācijas iespēju izveidošana un piedāvāšana vietās, kur tiek izmantots dabas kapitāls		NĪ pārvaldības daļa, Mežsaimniecības daļa, Stratēģiskās komunikācijas un sabiedrisko attiecību daļa	2024	2027	RM finansējums

Rīcības virziens	Darbība	Atbildīgais	Līdzatbildīgais	Sākuma termiņš	Beigu termiņš	Finansējums
	2.1.4. Efektīvas apmeklētāju plūsmu vadības sistēmas izstrāde un ieviešana RM NĪ, tās datu izmantošana kas jaunu ekosistēmu pakalpojumu izveidei un esošo attīstībai	Par stratēģiskās vadības, korporatīvās pārvaldības, ilgtspējas, komunikācijas, NĪ, mežsaimniecības, mežizstrādes un koksnes izstrādājumu ražošanas jautājumiem atbildīgie valdes locekļi	Mežsaimniecības daļa, Stratēģiskās komunikācijas un sabiedrisko attiecību daļa	2024	2027	RM finansējums
	2.1.5. Purvu saglabāšana un rekultivācija klimatneitralitātes mērķu sasniegšanai	Par mežsaimniecības, mežizstrādes un koksnes izstrādājumu ražošanas jautājumiem atbildīgais valdes loceklis	Mežsaimniecības daļa, NĪ pārvaldības daļa	2024	2029	RM finansējums
	2.1.6. Papildu izpēte derīgo izrakteņu apzināšanai un ieguves vietu izveidošanai plānoto satiksmes infrastruktūras objektu tuvumā	Valde	Mežsaimniecības daļa, NĪ pārvaldības daļa, Finanšu vadības un grāmatvedības daļa	2024	2030	RM finansējums
	2.1.7. Biomasas/ bioloģisko atkritumu apstrāde, piemēram, mēslojuma (komposta) ražošanai	Par stratēģiskās vadības, korporatīvās pārvaldības, ilgtspējas, komunikācijas, NĪ, mežsaimniecības, mežizstrādes un koksnes izstrādājumu ražošanas jautājumiem atbildīgie valdes locekļi	Mežsaimniecības daļa, daļa Dārzi un parki	2024	2030	RM finansējums
2.2. Ilgtermiņa partnerību un sabiedrības līdzdalības veicināšana	2.2.1. Partnerību izveide un attīstība ar NVO labās prakses un zināšanu apmaiņai (piemēram, vides aizsardzības un ilgtspējīgas attīstības jomā)	Par stratēģiskās vadības, korporatīvās pārvaldības, ilgtspējas, komunikācijas, NĪ, mežsaimniecības, mežizstrādes un koksnes izstrādājumu ražošanas jautājumiem atbildīgie valdes locekļi	Mežsaimniecības daļa, Stratēģiskās komunikācijas un sabiedrisko attiecību daļa, NĪ pārvaldības daļa, Personāla attīstības un ilgtspējas vadības daļa	Pastāvīgi	Pastāvīgi	RM finansējums / ES Fondu finansējums (SAM 2.1.3. Pasākums nr. 2.1.3.1.)

Rīcības virziens	Darbība	Atbildīgais	Līdzatbildīgais	Sākuma termiņš	Beigu termiņš	Finansējums
	2.2.2. Sabiedrības izpratnes veicināšana par mežsaimniecības procesiem, to nozīmi vides un sabiedrības veselības veicināšanā, kā arī ilgtspējīgu resursu izmantošanu	Par stratēģiskās vadības, korporatīvās pārvaldības, ilgtspējas, komunikācijas un NĪ jautājumiem atbildīgais valdes loceklis	Stratēģiskās komunikācijas un sabiedrisko attiecību daļa, Personāla attīstības un ilgtspējas vadības daļa	Pastāvīgi	Pastāvīgi	RM finansējums
	2.2.3. Meža vides veidošana tādā kvalitātē, lai tā nezaudētu ainavisko vērtību un būtu piemērota dažādiem un daudzveidīgiem ekosistēmu pakalpojumiem (piemēram, meža ainavas kopšana tūrisma pakalpojumu sniedzēju piesaistei, glampingu attīstītājiem u.c.)	Par mežsaimniecības, mežizstrādes un koksnes izstrādājumu ražošanas jautājumiem atbildīgais valdes loceklis	NĪ pārvaldības daļa, Mežsaimniecības daļa	2024	2029	RM finansējums
2.3. Ekonomisko stimulu un kompensācijas mehānismu definēšana	2.3.1. RM darbinieku ekspertīzes pilnveidošana CO ₂ emisiju kvotu tirdzniecības un ilgtspējas jautājumos	Valde	Mežsaimniecības daļa, Personāla attīstības daļa, Finanšu vadības un grāmatvedības daļa	2024	2025	RM finansējums
	2.3.2. Ekosistēmu pakalpojumu procesa sistēmas izveide	Par mežsaimniecības, mežizstrādes un koksnes izstrādājumu ražošanas jautājumiem atbildīgais valdes loceklis	Mežsaimniecības daļa, Stratēģiskās komunikācijas un sabiedrisko attiecību daļa	2026	2026	RM finansējums / ES Fondu Finansējums Regulējošo un atbalsta ekosistēmu pakalpojumu nodrošināšanai u.c. (SAM 2.1.3. Pasākums nr. 2.1.3.2. & 2.1.3.1.)

Rīcības virziens	Darbība	Atbildīgais	Līdzatbildīgais	Sākuma termiņš	Beigu termiņš	Finansējums
	2.3.3. Potenciālo ekosistēmu pakalpojumu ekonomiskais novērtējums	Par finanšu vadības, administratīvajiem, juridiskajiem, mežsaimniecības, mežizstrādes un koksnes izstrādājumu ražošanas jautājumiem atbildīgie valdes locekļi	Mežsaimniecības daļa, Finanšu vadības un grāmatvedības daļa	2024	2027	RM finansējums
	2.3.4. RM vadības iesaistes nodrošināšana diskusijās par nodokļu atvieglojumiem un ekosistēmu pakalpojumu attīstības finansiālajām iespējām RM interešu pārstāvēšanai	Valde	Valde, Padome	2024	2030+	RM finansējums

4.3 M3: Daudzveidīga NĪ izmantošana, kas veicina nekoksnes ieņēmumu īpatsvara palielināšanos

Rīcības virziens	Darbība	Atbildīgais	Līdzatbildīgais	Sākuma termiņš	Beigu termiņš	Finansējums
3.1. Ieņēmumu gūšana no NĪ darījumiem	3.1.1. Sadarbības veicināšana ar zinātnes institūcijām	Par stratēģiskās vadības, korporatīvās pārvaldības, ilgtspējas, komunikācijas, NĪ, mežsaimniecības, mežizstrādes un koksnes izstrādājumu ražošanas jautājumiem atbildīgie valdes locekļi	NĪ pārvaldības daļa, Mežsaimniecības daļa, Stratēģiskās komunikācijas un sabiedrisko attiecību daļa, Personāla attīstības un ilgtspējas vadības daļa	Pastāvīgi	Pastāvīgi	RM finansējums
	3.1.2. Pamata portfeļa stiprināšana, koncentrējoties uz NĪ, kas nodrošina ieņēmumu pieaugumu	Par stratēģiskās vadības, korporatīvās pārvaldības, ilgtspējas, komunikācijas, NĪ un finanšu vadības, administratīvajiem, juridiskajiem jautājumiem atbildīgie valdes locekļi	NĪ pārvaldības daļa, Finanšu vadības un grāmatvedības daļa	Pastāvīgi	Pastāvīgi	RM finansējums
	3.1.3. Sadarbības pilnveidošana ar pašvaldībām, fokusējoties uz regulāru savstarpējo vajadzību pārrunāšanu	Par stratēģiskās vadības, korporatīvās pārvaldības, ilgtspējas, komunikācijas un NĪ jautājumiem atbildīgais valdes loceklis	NĪ pārvaldības daļa, Stratēģiskās komunikācijas un sabiedrisko attiecību daļa un Juridiskā daļa	Pastāvīgi	Pastāvīgi	RM finansējums
	3.1.4. Jaunu īpašumu iegāde, saimnieciskās darbības ilgtspējīgai nodrošināšanai	Par stratēģiskās vadības, korporatīvās pārvaldības, ilgtspējas, komunikācijas, NĪ un finanšu vadības, administratīvajiem, juridiskajiem jautājumiem atbildīgie valdes locekļi	NĪ pārvaldības daļa, Finanšu vadības un grāmatvedības daļa, Mežsaimniecības daļa	Pastāvīgi	Pastāvīgi	RM finansējums
	3.1.5. RM pakalpojumu kataloga izveide	Par stratēģiskās vadības, korporatīvās pārvaldības,	NĪ pārvaldības daļa, Stratēģiskās	2024	2025	RM finansējums

Rīcības virziens	Darbība	Atbildīgais	Līdzatbildīgais	Sākuma termiņš	Beigu termiņš	Finansējums
		ilgtspējas, komunikācijas, NĪ, mežsaimniecības, mežizstrādes un koksnes izstrādājumu ražošanas jautājumiem atbildīgie valdes locekļi	komunikācijas un sabiedrisko attiecību daļa un Mežsaimniecības daļa			
	3.1.6. Finanšu plūsmu (NĪ darījumu kontekstā) optimizēšana, mazinot neefektīvus izdevumus	Par finanšu vadības, administratīvajiem, juridiskajiem jautājumiem atbildīgais valdes loceklis	NĪ pārvaldības daļa, Finanšu vadības un grāmatvedības daļa	2024	2025	RM finansējums
	3.1.7. Portfeļu līmeņa analīze, ieskaitot detalizētu finanšu, risku un operacionālo darbu izvērtējumu un portfeļu rentabilitātes uzlabošanu		Finanšu vadības un grāmatvedības daļa, NĪ pārvaldības daļa	2024	2026	RM finansējums
	3.1.8. Projektu un finanšu instrumentu uzraudzības sistēmas izveide un aktīva iesaiste ES fondu un citu līdzfinansējumu projektos		Par stratēģiskās vadības, korporatīvās pārvaldības, ilgtspējas, komunikācijas, NĪ un finanšu vadības, administratīvajiem, juridiskajiem jautājumiem atbildīgie valdes locekļi	Finanšu vadības un grāmatvedības daļa, Mežsaimniecības daļa, NĪ pārvaldības daļa,	2024	2025
3.2. Saimnieciskās darbības dažādošana	3.2.1. NĪ portfeļa attīstīšana, identificējot piemērotākos pakalpojumu veidus ieņēmumu gūšanai	Par stratēģiskās vadības, korporatīvās pārvaldības, ilgtspējas, komunikācijas, NĪ, mežsaimniecības, mežizstrādes un koksnes izstrādājumu ražošanas jautājumiem atbildīgie valdes locekļi	NĪ pārvaldības daļa, Mežsaimniecības daļa	Pastāvīgi	Pastāvīgi	RM finansējums
	3.2.2. Spēkā esošo nomas līgumu uzraudzība un jaunu nomas līgumu slēgšana derīgo izrakteņu ieguvei		NĪ pārvaldības daļa, Mežsaimniecības daļa	Pastāvīgi	Pastāvīgi	RM finansējums
	3.2.3. NĪ cenrāža aktualizēšana atbilstoši	Valde	NĪ pārvaldības daļa, Mežsaimniecības daļa,	Pastāvīgi	Pastāvīgi	RM finansējums

Rīcības virziens	Darbība	Atbildīgais	Līdzatbildīgais	Sākuma termiņš	Beigu termiņš	Finansējums
	jauniem identificētiem pakalpojumiem		Finanšu vadības un grāmatvedības daļa			
	3.2.4. NĪ zemes vienību attīstības iespēju analīze, nosakot to potenciālos izmantošanas veidus/ funkcijas	Par finanšu vadības, administratīvajiem, juridiskajiem mežsaimniecības, mežizstrādes un koksnes izstrādājumu ražošanas jautājumiem atbildīgie valdes locekļi	NĪ pārvaldības daļa, Mežsaimniecības daļa, Finanšu vadības un grāmatvedības daļa, Juridiskā daļa, Administratīvā daļa (Kvalitātes procesu vadītāja)	2024	2025	RM finansējums
	3.2.5. Pieejas izstrāde ieņēmumu gūšanai no SEG emisiju samazināšanas un CO ₂ piesaistes, uzkrāšanas		Finanšu vadības un grāmatvedības daļa, Mežsaimniecības daļa	2024	2027	RM finansējums
3.3. Inovatīvu NĪ izmantošanas veidu radīšana un ieviešana	3.3.1. Ieņēmumu diversifikācija, iekļaujot jaunus un inovatīvus projektus vai paplašinot esošo NĪ funkcionalitāti un lietošanas iespējas	Par stratēģiskās vadības, korporatīvās pārvaldības, ilgtspējas, komunikācijas, NĪ, mežsaimniecības, mežizstrādes un koksnes izstrādājumu ražošanas jautājumiem atbildīgie valdes locekļi	NĪ pārvaldības daļa, Mežsaimniecības daļa	2027	2030	RM finansējums / ES Fondu finansējums (SAM 2.1.4.)

4.4 Rīcības plāns katram NĪ portfelim

Katram RM NĪ portfelim ir izstrādāts rīcības plāns, iezīmējot portfeļa mērķi, galvenos rīcības virzienus tā attīstībai un potenciālos izmantošanas veidus (ja attiecināms).

4.4.1 Pamata portfelis

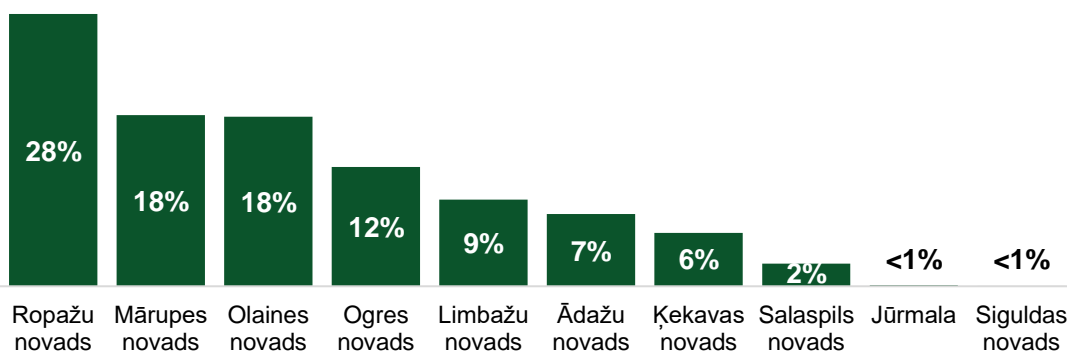

Pamata portfelis ietver lielāko zemes vienību īpatsvaru pēc skaita un platības. Šis portfelis ienes vislielākos papildu (nekoksnēs) ieņēmumus (~23 zemes vienības ar ieņēmumiem 2023.gadā) kā arī kopumā atspoguļo RM pamatdarbību.

RM NĪ pamata portfeļa kopējā platība ir 47 tūkst. ha, kas atrodas 11 pašvaldību teritorijās. Lielākā platība (13,4 tūkst. ha) atrodas Ropažu novadā, norādot uz šīs administratīvās teritorijas būtisko lomu portfeļa attīstībā. Arī Mārupes un Olaines novados esošo īpašumu platības (attiecīgi 8,4 tūkst. ha un 7,5 tūkst. ha) ir salīdzinoši nozīmīgas šī portfeļa sastāvdaļas. Savukārt NĪ platības Ogres novadā veido vien 5,9 tūkst. ha, Limbažu novadā – 4,3 tūkst. ha, Ādažu novadā – 3,5 tūkst. ha, bet Ķekavas novadā – 2,6 tūkst. ha. Vismazākās RM NĪ platības atrodas Salaspils novadā (1,2 tūkst. ha), kā arī Jūrmalas, Siguldas un Rīgas pašvaldību teritorijās (mazāk nekā 1 tūkst. ha katrā), kas liecina par zemāku šo teritoriju nozīmi pamata portfelī (8. attēls).

8. attēls. Pamata portfeļa platības dalījums pēc NĪ atrašanās vietas (tūkst. ha)

N=47,7 (tūkst. ha)

Pamata portfelis ir lielākais RM NĪ portfelis, kurā iekļauts lielākais zemes vienību skaits un lielākā zemes vienību platība. Tajā iekļaujamas zemes vienības, kuras RM izmanto pamatdarbībai, tādējādi sasniedzot stratēģiskos mērķus un radot ieņēmumus. Lai optimizētu šī portfeļa turpmāko izmantošanu un pieņemtu attiecīgus stratēģiskos lēmumus, tas ir sadalīts apakšgrupās, ņemot vērā katras zemes vienības specifiku un potenciālu. Piemēram:

- **Mežsaimniecības** zemes vienības, kas tiek izmantotas RM pamatdarbības nodrošināšanai, tāpēc ir stratēģiski svarīgi turpināt to uzturēšanu un attīstību.
- **Pakalpojumiem piemērotas zemes vienības**, kurās atrodas mežaudzes bez dabas vērtībām un kuras ir piemērotas mežsaimniecībai vai zaļās infrastruktūras pakalpojumu dažādošanai (derīgo izrakteņu ieguve, enerģijas ražošana, sakaru torņu izvietošana, CO₂ piesaiste, rekreācijas pakalpojumu attīstība u.c.), ja tas ir ekonomiski pamatotāk, nekā turpināt mežu apsaimniekošanu.
- **Dabas un rekreācijas** zemes vienības, kurās atrodas mežaudzes ar augstu dabas vērtību un kuras būtu piemērotas zaļās infrastruktūras pakalpojumu dažādošanai ar zemāku iespējamo ietekmi uz vidi, piemēram, rekreācijas pakalpojumi, CO₂ piesaiste. Šīs zemes vienības būtu piemērotas arī sabiedrības iesaistīšanai un izglītošanai.

Pamata portfeļa rīcības plānu veido RM NĪ Stratēģijas 2030 darbības, kas vērstas uz tā attīstību. Tās ietver trīs galvenās stratēģiskās prioritātes:

- **Ieņēmumu gūšana** (t.sk. ieņēmumu ģenerēšana no papildu pakalpojumiem ārpus mežsaimniecības, finanšu pratības veicināšana darbinieku vidū un sadarbības stiprināšana ar pašvaldībām un citām iesaistītajām pusēm).
- **Pārvaldības uzlabošana** (t.sk. dažādu datu sistēmu integrēšana efektīvākai datu apmaiņai, izdevumu optimizēšana, darbinieku kompetenču attīstīšana jautājumos, kas skar NĪ pārvaldību un iekšējo NĪ pārvaldības dokumentu izveidi, sakārtošanu).
- **Dabas kapitāla potenciāla attīstīšana** (t.sk. dabas aizsardzība, sabiedrības izpratnes veicināšana par ilgtspējīgu resursu izmantošanu un ekosistēmu pakalpojumu procesa izveidošana).

Pamata portfeļa attīstības un pilnveidošanas process ir tieši saistīts ar stratēģiski izvirzītajiem ietekmes un rezultatīvajiem rādītājiem, no kuriem būtiskākie ir: **nekoksnes ieņēmumu īpatsvara palielināšana, ieņēmumu un izdevumu pret kopējo platību (ha) līdzsvarošana un sniegto pakalpojumu dažādības rādītāja paaugstināšana.**

Pamata portfeļa NĪ zemes vienībām ieteicami vismaz šādi izmantošanas veidi, kas parādās arī RM potenciālo projektu portfelī¹⁶:

- **Derīgo izrakteņu ieguve.** Piemēram, derīgo izrakteņu apzināšana un ieguves vietu izveide RM teritorijās pēc papildu ģeoloģiskās izpētes (t.sk. smilts un grants potenciālā ieguve). Perspektīvās vietas, balstoties uz papildu izpēti, ir tādās teritorijās kā Pilupe, Stopiņi, Acones mežs, Ēbeļmuižas purvs.
- **Atjaunojamās enerģijas ražošana.** Piemēram, saules paneļu un vēja parku izvietošana RM teritorijās. Ņemot vērā izpētes rezultātus un pieejamos RM datus, šobrīd visperspektīvākā iespēja izveidot vēja parkus ir Limbažu novada teritorijā, bet saules parkus – Rīgas apkārtnē.
- **Tehniskās infrastruktūras izvietošana.** Pakalpojumu veids, kas ir cieši saistīts ar komunikāciju tīklu attīstību (piemēram, mobilo sakaru torņu izbūves iespējas RM NĪ teritorijās), kā arī portfelī iekļauto zemes vienību iespējām, t.sk. atbilstību šādam pakalpojumam.
- **CO₂ kvotu tirdzniecība.** Ieņēmumu gūšana no SEG emisiju samazināšanas un CO₂ piesaistes, uzkrāšanas un noglabāšanas. RM ir potenciāls ne vien gūt papildu ieņēmumus, bet arī kļūst par "celmlaužiem" šajā jomā Latvijā.
- **Rekreācijas pakalpojumu attīstība.** Iekārtojot un uzturot RM NĪ zemes vienības potenciālo tūrisma objektu (dabas parku, dabas taku u.c.) izveidei un izstrādājot ieņēmumu gūšanas mehānismus (piemēram, naudas iekasēšana par stāvvietu vai piekļuvi dabas parkam), lai izveidotu ilgtspējīgus tūrisma produktus, kas nāk par labu cilvēku veselībai, bet neatstāj vai mazina negatīvo ietekmi uz plānoto galamērķu dabas vērtībām.

¹⁶ SIA "Rīgas meži" ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2035

4.4.2 Attīstāmais portfelis

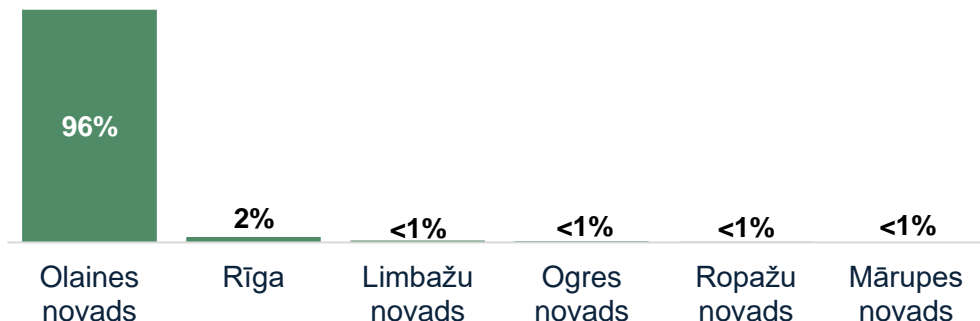

Attīstāmo īpašumu portfelis ir vismazākais no visiem RM NĪ portfeļiem – tajā ietilpst 43 zemes vienības, kuru kopējā platība veido vien 15,9 ha. Pārsvārā šajā portfelī iekļautas zemes vienības (72%) ar ēkām un būvēm, taču ir arī neliels procents zemes teritoriju (28%).

Platības ziņā lielākā daļa šo īpašumu atrodas Olaines novadā (96%). Lai gan Rīgā atrodas lielākais šādu īpašumu skaits (2 zemes vienības), platības ziņā tie veido tikai 2%. Savukārt Limbažu, Ogres, Ropažu un Mārupes novadu teritorijās kopā atrodas mazāk nekā 2% no kopējās šī NĪ portfeļa platības (9. attēls).

9. attēls. Attīstāmo īpašumu portfeļa platības sadalījums pēc atrašanās vietas

N=15,9 (ha)

Attīstāmo NĪ portfelis sastāv no zemes vienībām, kas pašlaik nav pilnībā izmantotas saskaņā ar RM noteiktajām pamatfunkcijām un stratēģiskajiem mērķiem. Tomēr šīs teritorijas ir identificētas kā piemērotas attīstībai un var kļūt par svarīgiem ieņēmumu avotiem nākotnē. Piemēram, dažas no zemes vienībām var veicināt ieņēmumu gūšanu caur nomu vai citām rentablām aktivitātēm. Tāpēc RM mērķis ir pārvērst šos īpašumus par produktīviem aktīviem, kas var sniegt ievērojamu pienesumu gan uzņēmuma budžetam, gan sabiedrībai.

Attīstāmā portfeļa rīcības plānu veido RM NĪ Stratēģijas 2030 darbības, kas vērstas uz tā attīstību. Tās nosaka īpašumu potenciālā pielietojuma novērtējumu kā stratēģisku prioritāti. Proti, šajā portfelī iekļautos īpašumus ir svarīgi analizēt no vairākām perspektīvām: potenciālie izmantošanas veidi (piemēram, noma vai jaunu mežu stādīšana), atļautie izmantošanas veidi (piemēram, ņemot vērā pašvaldības funkcionālos zonējumus vai citus liegumus, kas piemīt portfelī iekļautajām teritorijām) un ekonomiski izdevīgākie izmantošanas veidi (gan potenciālie, gan atļautie). Veicot šāda veida analīzi, nepieciešams izstrādāt konkrētāku plānu katram īpašumam ar mērķi līdz 2030. gadam šos īpašumus pārnest uz pamata portfeli kā īpašumus, kas nodrošina ieņēmumus RM.

Attīstāmā portfeļa izvērtēšanas un pilnveidošanas process ir tieši saistīts ar stratēģiski izvirzītajiem ietekmes un rezultatīvajiem rādītājiem, no kuriem būtiskākie ir: **portfeļa pārvaldības kvalitātes rādītāja uzlabošana un nekoksnes ieņēmumu pret kopējo platību (ha) palielināšana.**

Attīstāmā portfeļa NĪ zemes vienību izmantošanai ieteicami vismaz šādi perspektīvie izmantošanas veidi, kas vienlaicīgi parādās arī RM potenciālo projektu portfelī¹⁷:

- **Enerģijas ražošana.** Portfelī iekļautajās zemes vienībās var potenciāli attīstīt saules panelu parkus un vēja parkus (potenciāli, Limbažu novada zemes vienībā, kas iekļauta šajā portfelī). Enerģijas ražošana var palielināt īpašumu atdevi, nodrošinot pastāvīgu ieņēmumu avotu un veicinot videi draudzīgu attīstību.
- **Mežu stādīšana.** Šāda veida pasākumi iespējami teritorijās, kas saskaņā ar šo portfeļu dalījumu atrodas Olaines novadā (pļavas un "Rīgas pilsētas mežu fonda" zemes). Potenciāli ir jāizvērtē šo teritoriju piemērotību mežu stādīšanai, analizējot gan faktisko augsnes kvalitāti, gan to potenciālu atbilstoši pašvaldības izstrādātajam funkcionālajam zonējumam. Šāds izmantošanas veids veicinās ilgtspējīgu portfeļa attīstību, vienlaikus paredzot papildu ilgtermiņa ienākumus (piemēram, ienākumi, ko perspektīvā var nodrošināt CO₂ kvotu tirdzniecība).
- **Rekreācijas pakalpojumi.** Pēc iekļauto zemes vienību analīzes nepieciešams identificēt, kuras teritorijas būtu piemērotas rekreācijas pakalpojumu attīstībai, piemēram, atpūtas parku, dabas parku izveidei. Šādu pakalpojumu izveide paaugstinās NĪ vērtību un pievilcību, vienlaikus veicinot ilgtspējīgu portfeļa attīstību un zemes vienību potenciālo pārcelšanu uz pamata portfeli.

¹⁷ SIA "Rīgas meži" ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2035

4.4.3 Atsavināmais portfelis

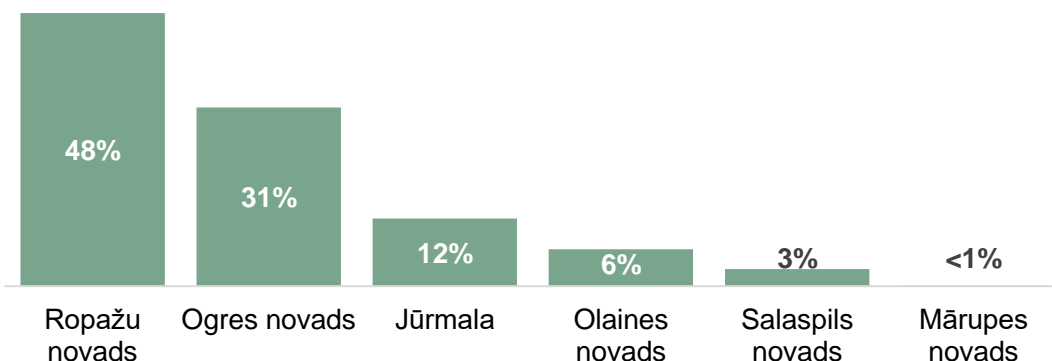

Atsavināmo īpašumu portfelis (kurā iekļautas zemes vienības, kas potenciāli tiks veikta atsavināšana jeb pārdošana vai maiņa) ir viens no mazākajiem RM NĪ portfeliem, jo ietver vien 40 zemes vienību, kuru kopējā platība veido 230,2 ha. Pārsvārā tās ir zemes vienības, kurās atrodas ēkas un būves, taču būtiskas tās platības aizņem arī mežaudzes. Vismazāko īpatsvaru šajā portfeli veido zemes teritorijas.

Platības ziņā lielākā atsavināmo zemes vienību daļa atrodas Ropažu novadā (atsavināšana plānota transporta koridoru/šķērsojumu izbūves dēļ). Salīdzinoši lielas atsavināmā īpašuma platības atrodas arī Ogres novadā, kur tiks atsavināta kokzāģētava "Norupe", lai nodrošinātu RM iziešanu no apaļkoku pārstrādes biznesa, ievērojot Rīgas domes un uzņēmuma padomes lemto, kā arī Valsts kontroles un Konkurences padomes norādījumus.

10. attēls. Atsavināmo īpašumu portfeļa platības dalījums pēc atrašanās vietas

N= 230,2 (ha)

Atsavināmo NĪ portfelis ietver zemes vienības, kuru apsaimniekošana ir apgrūtināta, jo to izmantošanas iespējas saimnieciskās darbības nodrošināšanai (t.sk. iznomāšanai) ir ierobežotas vai nav iespējamās, (piemēram, to daļas tiek atsavinātas transporta infrastruktūras izveidei), attiecīgi šie īpašumi neveicina uzņēmuma ekonomisko aktivitāti.

Atsavināmā portfeļa rīcības plānu veido RM NĪ Stratēģijas 2030 darbības, kas nosaka stratēģisku prioritāti veikt nerentablu, būtiski apgrūtināto vai pašvaldības noteikto funkciju izpildei nepieciešamo īpašumu darījumus (atsavināšanu vai maiņu), lai pēc iespējas samazinātu atsavināmā portfeļa īpatsvaru. Svarīga ir arī komunikācijas pilnveide ar pašvaldībām, lai savlaicīgi identificētu potenciālos atsavināšanas vai maiņas darījumus un attiecīgi plānotu atsavināmā portfeļa pārvaldības jautājumus.

Atsavināmā portfeļa minimizēšanas process ir tieši saistīts ar stratēģiski izvirzītajiem ietekmes un rezultātīvajiem rādītājiem, no kuriem būtiskākais ir **izmaksas pret kopējo platību (ha)**. Tam vajadzētu samazināties pēc apgrūtināto teritoriju atsavināšanas, jo tiks minimizētas šādu teritoriju, kas nav izmantojamas saimnieciskajai darbībai, pārvaldības un uzturēšanas izmaksas.

4.4.4 Vērtīgo dabas teritoriju portfelis

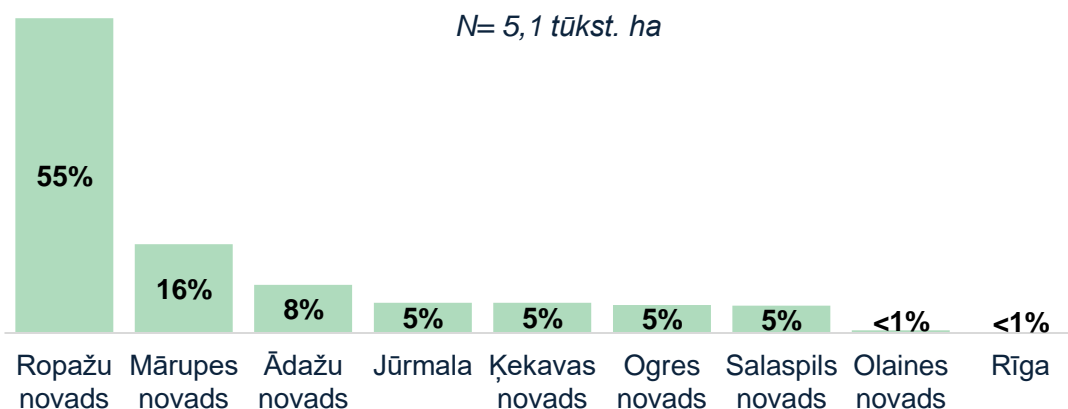

Vērtīgo dabas teritoriju portfelis zemes vienību skaita ziņā veido aptuveni 35% RM NĪ. Tomēr, vērtējot pēc zemes platības, šajā portfeli iekļauti tikai 9% uzņēmuma NĪ. Šis portfelis ienes arī papildu ieņēmumus (7 tūkst. EUR 2023. gadā), kas ir saistīti ar rekreācijas pakalpojumiem un teritoriju apsaimniekošanu (9 zemes vienības).

Platības ziņā lielākais vērtīgo dabas teritoriju portfeļa īpatsvars atrodas Ropažu novadā, kam seko Mārupes novads ar jau būtiski zemāku vērtīgo dabas teritoriju īpatsvaru.

Šādas teritorijas atrodas arī RM īpašumos Ādažu novadā, Jūrmalā, Ķekavas novadā, Ogres novadā, Salaspils novadā. Olaines novadā un Rīgā to kopējais īpatsvars vērtīgo dabas teritoriju portfeli ir mazāks par 1% (11. attēls).

11. attēls. Vērtīgo dabas teritoriju portfeļa platības sadalījums pēc atrašanās vietas

Vērtīgo dabas teritoriju portfelis ietver NĪ zemes vienības, kurās mežsaimnieciskā darbība tiek ierobežota vai ir pilnīgi aizliegta, lai nodrošinātu sugu un biotopu daudzveidību, kā arī ekosistēmu funkcionālo stabilitāti. To apsaimniekošana paredz minimālu saimniecisko darbību, lai saglabātu šo teritoriju ekoloģisko un bioloģisko vērtību. Šo teritoriju intensīva attīstība nav vēlama, tādēļ to aizsardzība un integritātes nodrošināšana ir portfeļa pārvaldības galvenā prioritāte. RM saimnieciskā darbība balstīta atbildīgā dabas resursu izmantošanā ar mērķi radīt ilgtspējīgu nākotni nākamajām paaudzēm.

Vērtīgo dabas teritoriju portfeļa rīcības plānu veido RM NĪ Stratēģijas 2030 darbības, kas vērstas uz divām stratēģiskām prioritātēm:

- **Dabas aizsardzība** (t.sk. dabas teritoriju sakārtošana un ES nozīmes biotopu aizsardzības nodrošināšana);
- **Ekosistēmu pakalpojumu attīstīšana** (t.sk. ekosistēmu pakalpojumu procesa kartes izstrāde, iekļaujot konkrētus pakalpojumu veidus, un ieņēmumu gūšana).

Vērtīgo dabas teritoriju portfeļa attīstības un pilnveidošanas process ir tieši saistīts ar stratēģiski izvirzītajiem ietekmes un rezultatīvajiem rādītājiem, no kuriem būtiskākie ir: **dabas kapitāla ekonomiskās vērtības palielināšana, ilgtspējas rādītāja sasniegšanas veicināšana un ieņēmumu no ekosistēmu pakalpojumiem palielināšana**. Būtiski ņemt vērā, ka šajā portfelī iekļautie īpašumi tiek un arī turpmāk tiks lielākoties izmantoti ekosistēmu pakalpojumu nodrošināšanai (t.sk. dabas aizsardzības pasākumu īstenošanai) un līdz ar to sekmēs dabas kapitāla vērtības palielināšanos.

Vērtīgo dabas teritoriju portfeļa perspektīvās izmantošanas veidi ietver ekosistēmu pakalpojumu attīstību (RM mežu teritorijās ir identificēti aptuveni 25 ekosistēmu pakalpojumu ¹⁸), ieviešot ilgtspējīgākās, klimatam un bioloģiskai daudzveidībai vislabvēlīgākās meža apsaimniekošanas prakses.

- **Kultūras jeb nemateriālie pakalpojumi**. Šie pakalpojumi iekļauj ekotūrisma un rekreācijas objektu attīstību, kas piesaista apmeklētājus, piedāvājot viņiem iespēju baudīt dabas ainavu un paplašināt zināšanas par vides aizsardzību. Piemēram, tās var būt labiekārtotas takas, kas ved cauri dažādiem ekosistēmu tipiem, piedāvājot apmeklētājiem iespēju redzēt un pieredzēt vietējo faunu un floru. Papildus, iespējams iekļaut dabas vērošanas punktus un atpūtas zonas, kas ļauj iepazīt dabu tuvāk, kā arī regulēt apmeklētāju plūsmu, vienlaikus nodrošinot vietas atpūtai un mazinot cilvēku radīto ietekmi uz apkārtējo vidi.

¹⁸ Ekosistēmu pakalpojumu novērtēšanas un galvenās cirtes krājas novērtēšanas zinātnisko pētījumu metodikas kopsavilkumu sagatavošana" (1. daļa) "Ainavu ekoloģiskā plāna, ekosistēmu pakalpojumu kartēšanas un novērtēšanas metodikas izstrāde, ekspertu pakalpojumu piesaiste"

- **Apgādes jeb nodrošinājuma pakalpojumi.** Pakalpojumi, kas rada papildu ieņēmumus, attīstot jaunus projektus, piemēram, atjaunojamās enerģijas jomā. Šie projekti var sniegt finansiālu atdevi, vienlaikus saglabājot dabas kapitāla ilgtspēju. Īpaša uzmanība jāpievērš saules parku attīstībai, jo tas ir viens no nekoksnes ieņēmumu veidiem, kuru Rīgas valstspilsētas pašvaldības uzskata par pieļaujamu RM uzņēmējdarbības attīstībai un kurš izraisītu vismazāko spriedzi sabiedrībā, kā arī organiski iekļautos izejvielu nodrošināšanas pakalpojumu klāstā. Papildus var veidot pārtikas nodrošināšanas iespējas atpūtas zonās, piedāvājot apmeklētājiem dabā balstītas izklaides. Piemēram, organizējot medības, makšķerēšanas vai sēņošanas pasākumus.
- **Regulējošie un atbalsta pakalpojumi.** Potenciāli attīstāms ekosistēmu pakalpojumu veids, ko uzņēmums līdz šim nav nodrošinājis. Šajā portfeli iekļautie īpašumi var tikt izmantoti klimata un gaisa kvalitātes uzlabošanai (neitralizējot cilvēku radīto piesārņojumu atmosfērā), bioloģiskās daudzveidības uzturēšanai, CO₂ piesaistes veicināšanai un citu pakalpojumu, kas rada papildu ieņēmumus, attīstīšanai.

